

Leerkrachthandleiding

E6 - Start

Fictie

Les 1 - 15 : 'Het Ministerie van Oplossingen'

Inhoudsopgave

Overzicht 'Het Ministerie van Oplossingen' - Sanne Rooseboom.....	5
OVERZICHT BIJ HET BOEK, LES 1-5.....	6
Les 1.....	8
Les 2.....	12
Les 3.....	14
Les 4.....	16
Les 5.....	20
OVERZICHT BIJ HET BOEK, LES 6-10.....	24
Les 6.....	26
Les 7.....	28
Les 8.....	30
Les 9.....	32
Les 10.....	36
OVERZICHT BIJ HET BOEK, LES 11-15.....	38
Les 11.....	40
Les 12.....	42
Les 13.....	44
Les 14.....	46
Les 15.....	50
Antwoorden teamboekje	53
Antwoorden bij toetsen	59
Kopieerbladen	63

Overzicht 'Het Ministerie van Oplossingen' - Sanne Rooseboom

Les	1-5	6-10	11-15
Bladzijde	5 t/m 57	58 t/m 116	117 t/m 176
Woorden van de week	het ministerie de postsorteerkamer het (Vlaams) accent de foutmelding de spelfout verontwaardigd de enquête de route flarden het schuimrubber de uitkomst het archief	het genootschap anoniem het peertje tot nadere orde opdoeken een daad verrichten de dupe zijn het compromis de balustrade ingevallen langwerpig heroprichten	het asfalt lassen uitnodigend de installateur ontmaskert (ontmaskeren) inspringen de factoren gammel(e) gebalde De aanval is de beste verdediging strijdbaar bluffen
Lezen en team-opdrachten	Voorspellen Wat voor soort boek is het. Pesten: wat kun je daaraan doen? Verhelderen Wat is het Ministerie van Oplossingen? Wat weet je over de personages?	Vraag & antwoord Antwoorden in de tekst vinden over het genootschap, de zilvermannen en over het heroprichten van het Ministerie van Oplossingen.	Samenvatten Een hoofdstuk samenvatten en een eigen samenvatting vergelijken met het Onderzoekersteam.
Toets-opdrachten*	Begrijpend lezen: 5 meerkeuzevragen Woordenschat: 2 open vragen, 1 betekenisvolle zin, 2 meerkeuzevragen	Begrijpend lezen: 5 meerkeuzevragen Woordenschat: 2 open vragen, 1 betekenisvolle zin, 2 meerkeuzevragen	Begrijpend lezen: 5 meerkeuzevragen Woordenschat: 2 open vragen, 1 betekenisvolle zin, 2 meerkeuzevragen
Schrijf-opdrachten**	Poster maken over vijf personages uit het boek met beschrijving van uiterlijk en eigenschappen.	Schrijven van een formele brief aan de gemeente.	Eigen ministerie met bijpassend beleid verzinnen.

*Toets: Op de vierde dag wordt de toets afgenomen. De toets kent twee onderdelen: begrijpend lezen en woordenschat. De leerlingen maken de toets individueel en de toets wordt daarna gelijk nabesproken. Als meerdere leerlingen het verkeerde antwoord gekozen hebben, is het van belang om de denkstappen nog eens hardop voor te doen en in de week erna extra aandacht aan te besteden via modeling.

**Schrijfopdrachten: Er kan voor gekozen worden om een schrijfopdracht uit te spreiden over twee weken. Maak in dat geval een keuze uit de bovenstaande opdrachten.

OVERZICHT BIJ HET BOEK, LES 1-5

'Het Ministerie van Oplossingen' van Sanne Rooseboom

Nina is een avontuurlijk meisje van elf jaar dat niet van stilzitten houdt. Haar vader is postbode en als hij op een dag een brief aan het mysterieuze Ministerie van Oplossingen mee naar huis neemt, schreeuwt die er natuurlijk om gelezen te worden. De brief is van de 9-jarige Ruben die op school gepest wordt door de gemene Sophia en haar vriendinnen. Hij hoopt dat het ministerie hem kan helpen dit op te lossen. Nina besluit dan om samen met haar beste vriendin, Alfa, Ruben te gaan helpen, aangezien zo'n ministerie natuurlijk niet echt bestaat. Maar dankzij Ruben en zijn stokoude buurvrouw ontdekken ze dat ze zich daarin vergissen: er heeft wel degelijk een Ministerie van Oplossingen bestaan. Ze kunnen zelfs meehelpen aan het opnieuw oprichten ervan, als Sophia hun geheim tenminste niet ontdekt...

De lesdoelen van les 1-5:

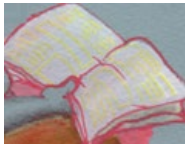
'Het Ministerie van Oplossingen' - Sanne Rooseboom blz. 5 t/m 57	
Verhalend: humor/spanning/ pesten	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen hebben plezier in het lezen van het verhaal. - De leerlingen kunnen het verhaal over het Ministerie van Oplossingen in grote lijnen weergeven. - De leerlingen kunnen vertellen wat het Ministerie van Oplossingen zou kunnen doen als er gepest wordt.
Teamopdrachten	
Woordenschat:	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen kunnen de betekenissen van (spreek-)woorden in het woordenboek opzoeken. - De leerlingen kunnen de overeenkomsten en verschillen tussen de woorden 'accent' en 'dialect'.
Lezen:	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen kunnen op basis van de voor- en achterkant voorspellen wat voor soort boek 'Het Ministerie van Oplossingen' is. - De leerlingen kunnen de inhoud van het boek voorspellen met gebruikmaking van de tekst en eigen ervaringen. - De leerlingen kunnen uit de tekst de belangrijkste informatie vinden over verschillende personages en over het Ministerie van Oplossingen.
Schrijven:	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen kunnen kenmerken van de belangrijkste personen weergeven.

Vorbereiding (voorafgaand aan les 1-5):

- Stel teams samen en bepaal de maatjes.
- Zet het digibordschema 'Het Ministerie van Oplossingen' les 1-5* klaar.
- Hang de woordmuur op.
- Leg de teambakken klaar met boeken, teamboekjes, werkschriften en voldoende kopieën van teamwoordbonnen.*
- Leg een bakje klaar dat kan dienen als schatkist voor de teamwoordbonnen (teamopdrachten).
- Leg de kaart 'Voorspellen met de dobbelsteen'* en dobbelsteen voor elk team klaar (les 1).
- Leg per team 3x de studiewijzer 'Woord en betekenis' klaar (les 1/2)
- Leg per team 1x de studiewijzer 'Cirkels van verschil en overeenkomst' klaar (les 2/3).
- Leg de kopieerbladen 'woordwebben'* klaar (les 3).
- Leg de toetsboekjes klaar (les 4).
- Leg de logboekjes klaar (les 4 - facultatief).
- Leg voldoende Tips & Tops* klaar (les 4 - facultatief).
- Leg per team een A3/kopieerblad* op A3 klaar (les 5).

* Zie site: <http://successforall-nederland.nl>

Les	Woorden van de week	Blz.	Betekenis
1.	het ministerie	6	<i>Het kantoor van een minister (iemand die in de regering van een land zit).</i>
1.	de postsorteerkamer	7	<i>De kamer waar de post uitgezocht wordt en bij dezelfde postcode gelegd wordt.</i>
1.	het (Vlaams) accent	8	<i>De manier waarop iemand (uit Vlaanderen - België) spreekt.</i>
1.	de foutmelding	14	<i>Het bericht dat er een fout gemaakt is.</i>
2.	de spelfout	17	<i>Verkeerde schrijfwijze.</i>
2.	verontwaardigd	18	<i>Boos omdat onrecht is gedaan.</i>
2.	de enquête	21	<i>Het onderzoek waarbij je aan veel mensen dezelfde vragen stelt.</i>
2.	de route	22	<i>De weg naar de plaats waar je naartoe wilt.</i>
3.	de flarden	28	<i>Losse gedeelten.</i>
3.	het schuimrubber	29	<i>Materiaal met gaatjes, dat bekendstaat om zijn verende eigenschappen.</i>
3.	de uitkomst	35	<i>De afloop/het resultaat</i>
3.	het archief	39	<i>De plaats waar (meestal oude) documenten opgeslagen en verzameld worden.</i>

Les 1

- Samenwerk vaardigheid:** - Door de teams te bepalen.
- Lesdoel:** - De leerlingen kunnen op basis van de voor- en achterkant voorspellen wat voor soort boek 'Het Ministerie van Oplossingen' is.
- Materialen:**
- 'Het Ministerie van Oplossingen', blz. 5 t/m 15
  - groepsvormingsactiviteit, nr. 18 (zie Gebruikswijzer)
  - A3 per team voor teamposter
  - voorspelkaart met dobbelsteen en een dobbelsteen
  - woordmuur
  - teamboekje, les 1-5
  - werkschrift, week 1
  - per team 1x de studiewijzer 'Cirkels van verschil en overeenkomst'

INTRODUCTIE

"Vandaag is de start van Success for All op niveau E6. Sommige onderdelen zijn nieuw en sommigen zijn hetzelfde als in de vorige periode, zoals de teamopdrachten. Natuurlijk gaan we vandaag starten met een nieuw boek. Voordat we met het boek gaan beginnen gaan we eerst een naam en een yell bedenken voor de teams."

TEAMNAAM EN TEAMBOEKJE

Zie Groepsvormingsactiviteiten, nr. 18: 'In de cirkel'

1. Uitleg. "Overleg in je team wat je de afgelopen tijd hebt gedaan in je vrije tijd. Misschien heb je een bijzonder plekje bezocht of iets heel leuks gedaan in de vakantie. Schrijf of teken dat in jouw hoekje van de poster. Kijk of er ook iets is wat je allemaal gedaan hebt, misschien zijn jullie allemaal wel een keer heerlijk uit eten geweest of zijn jullie allemaal naar de Antillen gevlogen om daar in de zee te snorkelen. Dat kun je dan gebruiken voor je teamnaam (en je teamyell). Als mijn teamleden en ik allemaal hebben gesnorkeld kunnen wij ons team het 'Snorkelteam' noemen of het 'Koraalrifteam'. Voordat we gaan overleggen, gaan we eerst even afspreken hoe we dat gaan doen. Wie weet nog met welke stem je gaat overleggen?" **Geef kort de tijd om na te denken, te overleggen met maatje en geef dan een beurt.** "Je overlegt met je overlegstem of fluisterstem. Een overlegstem is een zachte stem, je maatje en je team kunnen je stem dan horen, maar de rest van de klas niet. Ga nu in je team overleggen wat je hebt gedaan in de vakantie. We spreken af dat we om de beurt praten en we zorgen ervoor dat iedereen aan de beurt komt. Als iedereen de beurt heeft gehad, ga je nadenken over wat jullie allemaal hetzelfde hebben en dat schrijf je dan in de middelste cirkel. Als er iets is wat jij alleen gedaan hebt en je teamleden niet dan schrijf je dat in je eigen cirkel. Voor het bedenken van jullie teamnaam en yell kijk je goed naar wat in de middelste cirkel staat, dat helpt bij het bedenken van een echte teamnaam."

DDU

**tip
tijd**

Kijk of de opdracht goed begrepen wordt en stuur bij als dat nodig is.

10 minuten

///

2. Bespreken van de teamnamen. Geef van elk team een leerling de beurt (met lollystokjes of nummers) om de naam te zeggen en hoe ze daarop gekomen zijn, waardeer de originaliteit en of het een echte teamnaam is.

3. Schrijver van de dag. "Overleg wie van jullie de schrijver van de dag/week wordt. Die schrijft deze dag/week de punten in het teamboekje bij week 1 (les 1-5) en hij of zij noteert straks ook alle teamantwoorden in het teamboekje."

4. Teamlijst. "In jullie teamboekje ligt een teamboekje met daarin een teamlijst. Op de teamlijst noteert de schrijver de punten die het team verdient als er goed samengewerkt wordt. Iedere

week bepalen jullie per team aan welke vaardigheid jullie willen werken. Overleg in je team aan welk doel jullie deze week extra aandacht willen besteden en schrijf dat op in het teamboekje op de teamlijst van week 1."

///

5. Afronding. "Elk team krijgt van mij (10) punten voor 'Maak de opdracht af' omdat het elk team gelukt is een echte teamnaam te bedenken en een samenwerkvaardigheid te bepalen. Aan het einde van de les mag ieder team de punten optellen en op vrijdag gaan we kijken welk team het team van de week is geworden."

VOORSPELLEN EN DOEL VAN DE SCHRIJVER

Doel: De leerlingen kunnen op basis van aanwijzingen voorspellen waar het verhaal over gaat en wat het schrijfdoel van de auteur is.

1. Uitleg. "Vandaag gaan we lezen in een nieuw boek. Door het boek te bekijken kunnen we al een beetje bedenken waar het boek over gaat."

2. Opdracht. "Ieder team gooit met de dobbelsteen en kijkt op de kaart welke opdracht bij het aantal ogen van de dobbelsteen hoort. Bekijk de voor- en achterkant van het boek en kijk of je aanwijzingen kunt vinden waar dit boek over gaat. Overleg wat jullie teamantwoord is. Zorg ervoor dat iedereen dat teamantwoord kan geven. Als je klaar bent, kun je nog eens met de dobbelsteen gooien en een volgende vraag gaan opzoeken in het boek."

GH

Geef tijd om te bladeren in het boek, te overleggen en te komen tot teamantwoorden. Geef willekeurige beurten en schrijf de belangrijkste voorspellingen op (bijvoorbeeld in de verhaalkaart) en waardeer de antwoorden met punten. "We gaan na les 5 kijken wat we goed voorspeld hebben en wat toch anders is dan dat we nu denken."

///

3. Schrijversdoel. "De schrijver heeft het boek geschreven met een bepaald doel, wat wil de schrijver denk je?" **DDU.** "De schrijver wil ons vermaken, hij wil graag dat we plezier hebben tijdens het lezen."

DDU

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen vertellen wat ze van de eerste vier woorden weten of waar ze de woorden mee associëren.

1. Uitleg. "Net zoals bij de eerdere lessen van Success for All beginnen we de les met het opschrijven van de woorden van de week. Ik lees ze eerst hardop voor."

2. Lees de woorden voor en lees daarna de woorden hardop met de groep.

3. De leerlingen schrijven de woorden in het werkschrift bij week 1.

tijd

10 minuten

klaar

woordenlijst

4. Woorden van de week. "Vandaag gaan we kijken wat we van de eerste vier woorden weten. Het eerste woord is 'het ministerie'. Ik ken de betekenis van het woord niet, maar ik weet wel wie onze minister-president is. Minister en ministerie hebben vast met elkaar te maken. Minister ben je als je verantwoordelijk bent voor een bepaalde dienst, denk bijvoorbeeld aan de minister van onderwijs. Het ministerie zal misschien hun kantoor zijn. Ik schrijf dit achter het woord op de woordmuur. Nu de andere woorden: 'de postsorteerkamer', 'het (Vlaams) accent' en 'de foutmelding'. Bespreek met je maatje/team wat je weet van deze woorden. Misschien ken je de betekenis van het hele woord of misschien de betekenis van een deel van het woord. Luister actief naar de ander zodat je goed hoort wat je maatje/teamlid zegt, want straks geef ik een beurt en dan moet jij misschien vertellen wat jullie besproken hebben." **Geef tijd voor overleg over (één van) de woorden en bepaal via het trekken van een lollystokje/nummer wie een beurt krijgt. Waardeer (ook bij een fout antwoord) het actief luistergedrag en leg uit dat het team daarom de punten krijgt.**

GH

///

→

tip

Noteer de suggesties op de woordmuur.

Doe de denkstappen even kort voor als meerdere leerlingen de vraag niet kunnen beantwoorden.

5. Woordenlijst. "Na het lezen vul je de woordenlijst van week 1 (les 1-5) verder in".

VOORLEZEN

Doel: De leerlingen worden gestimuleerd in hun fantasie- en inbeeldingsvermogen en de leesmotivatie wordt vergroot.

tip Tijdens het voorlezen kan ervoor gekozen worden om de leerlingen de teamposters af te laten maken.

1. Voorlezen. Lees bladzijde 5 t/m 15 voor.

tip Model tussendoor het verhelderen van moeilijke woorden (bijv. 'presentatrice' - blz. 5, 'jury' - blz. 5, 'punaises' - blz. 7, 'wanhopig' - blz. 8, 'kraamverzorgster' - blz. 9 en/of 'doortrapte' - blz. 9).

AFRONDING

1. Voorspellen. "Wat zou een Ministerie van Oplossingen kunnen doen om Ruben te helpen? Om deze vraag te beantwoorden moeten jullie gebruik maken van je eigen ervaringen met pesten. Jullie hebben vast weleens nagedacht of gepraat over hoe je iemand die gepest wordt zou kunnen helpen." **GH. Geef tijd voor overleg over (één van) de woorden en bepaal via het trekken van een lollystokje/nummer wie een beurt krijgt. Waardeer een goede samenwerking en leg uit dat het team daarom de punten krijgt.**

///

2. Woorden van de week. "De eerste vier woorden zijn de woorden die in de tekst van vandaag staan. Als het goed is weten we nu wat de woorden betekenen. Elk team krijgt één woord van de week. Dat woord gaan jullie uitleggen aan de groep. Dat kan op vier verschillende manieren: 1. tekenen van het woord, 2. uitbeelden van het woord, 3. woordweb, 4. laten raden door het geven van tips (heeft te maken met, het tegenovergestelde is, je hebt het nodig bij, enz..)." **GH. Geef elk team een woord van de week, geef tijd voor overleg en laat elk team een woord presenteren, de andere teams schrijven het antwoord op een kladblaadje.**

///

Elk team dat het woord goed raadt of woord goed uitlegt: punten.

///

terugblik

- samenwerkvaardigheid
- voorspelling nieuw boek
- woorden van de week
- voorlezen
- punten en feedback

vooruitblik

- woorden van de week
- teamopdrachten met informatie over personages

Les 2

- Lesdoel:**
- De leerlingen kunnen de betekenissen van (spreek-)woorden in het woordenboek opzoeken.
  - De leerlingen kunnen de overeenkomsten en verschillen tussen de woorden 'accent' en 'dialect' uitleggen.
  - De leerlingen kunnen uit de tekst de belangrijkste informatie vinden over verschillende personages.

- Materialen:**
- 'Het Ministerie van Oplossingen', blz. 16 t/m 26
  - werkschrift, week 1
  - spiekbrieven 'verhelderen'
  - teamboekje, les 1-5

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

- terugblik**
- samenwerkingvaardigheid
  - voorspelling nieuw boek
  - woorden van de week
  - voorlezen
- vooruitblik**
- woorden van de week
  - teamopdrachten met verhelderen

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen vertellen wat ze van de woorden 5 t/m 8 weten of waar ze de woorden mee associëren.

- 1. Laat de leerlingen de woorden zachtjes in hun hoofd lezen, kijken of ze de juiste bladzijde opgeschreven hebben en of ze de betekenis van een woord kunnen omschrijven. Daarna schrijven ze met deze woorden betekenisvolle zinnen.**
- tijd** 5 minuten
- klaar** woordenlijst aanvullen
- GH** **2. Woorden van de week.** "Bespreek de woorden 5 t/m 8 en bedenk wat je samen al van de woorden weet. Denk eraan dat alle teamleden straks moeten kunnen uitleggen wat jullie met elkaar weten over de vier woorden van vandaag." **Geef tijd voor overleg en geef daarna een teamlid de beurt. Dat teamlid vertelt wat ze bedacht hebben bij de woorden en deze 'hints' worden genoteerd achter de woorden op de woordmuur.**
- ///** **Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.**
- "De hints op de woordmuur gaan je helpen bij het verhelderen van de woorden."
- 3. Woordenlijst/bonnen.** "Na het lezen vul je de woordenlijst in je werkschrift verder in. Samen met je team overleg je welk woord van vandaag het woord is dat jullie gaan gebruiken voor de schatkist. Met dit woord vul je een teamwoordbon in. Aan het einde van de les bespreken we deze teamwoordbonnen."

LEZEN EN TEAMOPDRACHTEN

Doel: De leerlingen kunnen de betekenissen van (spreek-)woorden in het woordenboek opzoeken, de overeenkomsten en verschillen tussen de woorden 'accent' en 'dialect' uitleggen en de belangrijkste informatie vinden over verschillende personages.

- 1. Uitleg.** "Vandaag gaan jullie opdrachten maken die horen bij de woorden van de week. De eerste opdracht is dat je in het woordenboek de betekenis van de woorden moet opzoeken. In het woordenboek staan soms verschillende betekenissen van een woord en het is belangrijk dat je de betekenis kiest die past bij het verhaal. Het is handig dat je de woorden in de tekst terug kunt vinden. Bij de tweede opdracht gaan jullie op zoek naar verschillen en overeenkomsten tussen de woorden 'accent' en 'dialect'. Hierbij maak je gebruik van een

DDU

studiewijzer. Als jullie vervolgens nog tijd over hebben gaan jullie verder met verhelderen. Dat betekent dat we iets in eigen woorden weer gaan geven. Waarom is het belangrijk dat je betekenissen in eigen woorden kunt uitleggen? Wat laat je zien als je iets in eigen woorden vertelt?" **DDU.** "Als het lukt om iets in eigen woorden te vertellen, dan laat je zien dat je begrijpt waar dat stukje tekst over gaat. Ook kun je beter informatie onthouden als je het nog eens navertelt. Bij opdracht 1, die bij het verhelderen hoort, ga je op zoek naar de uiterlijke eigenschappen en de karakters van de verschillende personages. Telkens als je een eigenschap van een personage tegenkomt tijdens het lezen, plak je hier een memo's bij. Omdat we vandaag veel opdrachten hebben is het handig om de taken te verdelen. Je kunt afspreken dat twee maatjes iets gaan zoeken over Nina en Ruben en dat de andere maatjes informatie gaan zoeken over Sophie en Alfa, maar je mag ook andere verdelingen maken. Kijk met je team eerst naar de opdrachten, lees deze goed door en spreek af hoe je dit gaat aanpakken."

3. Teamopdrachten. Plannen en uitvoeren van de opdrachten.

tijd

5 minuten

4. Zelfstandig lezen: blz. 16 t/m 26, memo's plakken op aanwijzingen.

tijd

10 minuten

klaar

woordenlijst

5. Maatjeswerk: memo's vergelijken en aan elkaar uitleggen waarom dit een belangrijke aanwijzing is.

tijd

10 minuten

klaar

duolezen: blz. 24 t/m 26

6. Teamopdrachten. Plannen en uitvoeren van de opdrachten.

tijd

20 minuten

///

Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.

GH

7. Groep. Laat de teams vertellen welke teamantwoorden ze hebben gevonden op de vraag wat de overeenkomsten en verschillen zijn tussen een accent of een dialect.

tip

Benoem eventueel dat Fries geen dialect is, maar een officiële taal.

tip

Zie handleiding: 'Antwoorden teamboekje'.

///

Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.

AFRONDING

GH

1. Teamopdracht. Geef de teams tijd voor overleg over de samenwerking en de planning, noem een nummer en laat die leerling vertellen hoe het gegaan is met de opdrachten en het samenwerken. De andere teams kunnen Tips en Tops geven. Besteed ook aandacht aan de samenwerkingvaardigheid die de teams voor zichzelf bepaald hebben en op welke wijze die hen helpt om de teamopdrachten goed te maken.

///

GH

2. Woorden van de week. "Elk team krijgt één woord van de week. Dat woord gaan jullie uitleggen aan de groep." Geef elk team een woord van de week, geef tijd voor overleg en laat elk team een woord presenteren, de andere teams schrijven het antwoord op een kladblaadje. Elk team dat het woord goed raadt of woord goed uitlegt: punten.

///

terugblik

- woorden van de week
- teamopdrachten met verhelderen
- schatkist: bespreken van de teamwoordbonnen
- punten en feedback

vooruitblik

- woorden van de week
- teamopdrachten met verhelderen

Les 3

Lesdoel: - De leerlingen kunnen uit de tekst de belangrijkste informatie vinden over de verschillende personages en over het Ministerie van Oplossingen.

Materialen: - 'Het Ministerie van Oplossingen', blz. 27 t/m 39
- werkschrift, week 1
- teamboekje, les 1-5
- kopieerblad 'Woordwebben', les 3

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik - woorden van de week
- teamopdrachten met verhelderen

vooruitblik - woorden van de week
- teamopdrachten met verhelderen

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen vertellen wat ze van de laatste vier woorden weten of waar ze de woorden mee associëren.

1. Laat de leerlingen de woorden zachtjes in hun hoofd lezen, kijken of ze de juiste bladzijde opgeschreven hebben en of ze de betekenis van een woord kunnen omschrijven. Daarna schrijven ze met deze woorden betekenisvolle zinnen.

tijd 5 minuten
klaar woordenlijst

2. Woorden van de week. "Bespreek de laatste vier woorden en bedenk wat je samen al van de woorden weet. Denk eraan dat alle teamleden straks moeten kunnen uitleggen wat jullie met elkaar weten over de vier woorden van vandaag." **Geef tijd voor overleg en geef daarna een teamlid de beurt. Dat teamlid vertelt wat ze bedacht hebben bij de woorden en deze 'hints' worden genoteerd achter de woorden op de woordmuur. Waardeer met punten. Doe de denkstappen even kort voor als meerdere leerlingen deze vraag niet kunnen beantwoorden.**

3. Woordenlijst/bonnen. "Net zoals bij de vorige les vul je na het lezen de woordenlijst in je werkschrift verder in. Samen met je team overleg je welk woord van vandaag het woord is dat jullie gaan gebruiken voor de schatkist."

LEZEN EN TEAMOPDRACHTEN

Doel: De leerlingen kunnen uit de tekst de belangrijkste informatie vinden over de verschillende personages en over het Ministerie van Oplossingen.

1. Uitleg leesdoel. "Bij het leesdoel van deze week, het verhelderen, is het belangrijk dat je de tekst zorgvuldig leest en, als het nodig is, ook herleest. Zo kun je een goed antwoord vinden op de teamvragen. De tweede opdracht die bij het verhelderen hoort gaat over het ministerie. Het boek heet 'Het Ministerie van Oplossingen', dus in dit boek moet het ministerie wel een belangrijke rol spelen. Het ministerie is natuurlijk geen personage, maar in het boek komen we wel steeds meer te weten over het ministerie. We moeten antwoord vinden op de vraag wat het ministerie is. Ik ga de tekst lezen met deze vraag in mijn hoofd en tijdens het lezen plak ik memo's op aanwijzingen. Door memo's te plakken op aanwijzingen kan ik straks als ik met mijn team ga overleggen snel de aanwijzingen terugvinden en samen met het team de belangrijkste kenmerken van het ministerie opschrijven. In de brief die Ruben heeft geschreven staan ook nog aanwijzingen die helpen bij het geven van een antwoord op de vraag. Lees de brief op bladzijde 13 en 14 ook nog eens door. Tijdens het lezen kunnen jullie ook nog memo's plakken op aanwijzingen over hoe iemand eruitziet en/of de eigenschappen van de personages. Ik lees eerst een hoofdstuk voor en dan lezen jullie het tweede hoofdstuk zelf. Plak memo's als je aanwijzingen tegenkomt die kunnen helpen om de vragen te beantwoorden."

	2. Voorlezen. Lees blz. 27 t/m 32 voor.
	3. Zelfstandig lezen: blz. 33 t/m 39 en de brief op blz. 13 en 14, memo's plakken op aanwijzingen.
tijd klaar	<u>10 minuten</u> woordenlijst
	4. Maatjeswerk: memo's vergelijken en aan elkaar uitleggen waarom dit een belangrijke aanwijzing is.
tijd klaar	<u>10 minuten</u> duolezen: blz. 37 t/m 39
	5. Team. Teamopdrachten. Plannen en uitvoeren van de opdrachten.
tijd klaar GH	<u>10 minuten</u> teamwoordbon 6. Groep. Laat de teams vertellen wat ze als teamantwoord hebben op de vraag wat het Ministerie van Oplossingen precies is en welke nieuwe informatie er is gevonden over de personages. Stimuleer de leerlingen om het te bewijzen met aanwijzingen in de tekst.
///	Teamdoel samenwerkvaardigheid bereikt: punten.
AFRONDING	
GH	1. Teamopdracht. Geef de teams tijd voor overleg over de samenwerking en de planning, noem een nummer en laat die leerling vertellen hoe het gegaan is met de opdrachten en het samenwerken. De andere teams kunnen Tips en Tops geven. Besteed ook aandacht aan de samenwerkvaardigheid die de teams voor zichzelf bepaald hebben en op welke wijze die hen helpt om de teamopdrachten goed te maken.
///	
	2. Woorden van de week. "Nu gaan we alle woorden nog even oefenen, zodat we de woorden en hun betekenis goed kunnen onthouden. Dit keer doen we dat met <u>woordwebben</u> . Lees de woorden om de wolk, welk woord past het best in het midden?" Geef tijd voor het maken van het werkblad.
facultatief	(Voordat de antwoorden besproken worden in de groep kunnen de leerlingen eerst hun antwoorden vergelijken met hun maatje.) Laat de leerlingen per woordweb steeds hardop het antwoord geven. Ga naar het volgende woord als iedereen hetzelfde antwoord geeft. Als de leerlingen verschillende antwoorden geven, model de denkstappen die de leerlingen moeten nemen om tot het goede antwoord te komen.
terugblik	<ul style="list-style-type: none"> - teamopdrachten met verhelderen - woorden van de week - schatkist: bespreken van de teamwoordbonnen - punten en feedback
voorblik	<ul style="list-style-type: none"> - toets - voorbereiding schrijfofopdracht

Les 4

Lesdoel: - De leerlingen leren n.a.v. het bespreken van de toets hoe ze informatie uit een tekst kunnen halen.

Materialen: - 'Het Ministerie van Oplossingen, blz. 40 t/m 48
- toetsboekje, toets les 4
- ABCD blad met wasknijper per leerling

Facultatief:
- Tips en Tops
- logboekje
- Brain Game naar keuze

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik - woorden van de week
- teamopdrachten met verhelderen

vooruitblik - toets
- voorbereiding op de schrijfopdracht

WOORDEN VAN DE WEEK

1. Oefenen voor de toets. De leerlingen kunnen zich voorbereiden op de toets door de betekenis van de woorden nog even door te nemen. Dit kan via de eigen woordenlijst of de woordmuur.

tijd 5 minuten

TOETS

Doel: De leerlingen leren n.a.v. het bespreken van de toets hoe ze informatie uit een tekst kunnen halen.

1. Zet de leerlingen in toetsopstelling.
2. Lees de vragen uit het toetsboekje voor. Geef uitleg bij de vragen, o.a. door duidelijk aan te geven wat de bedoeling is van een vraag.
3. Zelfstandig lezen: blz. 40 t/m 48 en maken van de vragen.

tijd 20 minuten

klaar woordenlijst, stillezen

4. Bespreken van de vragen. "Je krijgt van mij een blad met daarop de letters ABCD. We gaan de vragen bespreken en elke keer als ik de vraag voorgelezen heb, kijk je of je gekozen had voor antwoord A, B, C of D. Heb je voor B gekozen dan zet je de wasknijper op B. Koos je voor C dan doe je de wasknijper op die letter. Daarna doen we op mijn teken het bordje omhoog." **Lees de eerste vraag voor en vraag aan de leerlingen om de wasknijper op de letter van hun antwoord te zetten. Kijk of (bijna alle) leerlingen het goede antwoord hebben en ga dan door. Als er veel verschillende antwoorden gegeven zijn, model dan de stappen die de leerlingen hadden moeten maken om tot het juiste antwoord te komen.**

→ *Haal de toetsen op en zet de resultaten in de scorelijst weektoetsen.*

VOORBEREIDING OP DE SCHRIJF-/TEKENOPDRACHT

Doel: De leerlingen kunnen kenmerken van de belangrijkste personen weergeven.

1. Ophalen van kennis. "Tijdens les 2 en 3 hebben we uit de tekst allemaal informatie over de personages gehaald. In sommige boeken staan voorin het boek allemaal tekeningen zodat we tijdens het lezen weten hoe iemand eruitziet. Denk maar eens aan de toneelleesboeken 'B-Boy' (E6) en/of 'Rare geluiden' (M6). Zoiets gaan we vandaag en morgen ook maken met de personages uit dit boek. Eerst moeten we een aantal personages kiezen. We kiezen natuurlijk de personages die belangrijk zijn voor het verhaal. Kijk in je teamboekje over wie je allemaal informatie hebt en kies vier personen die het meest belangrijk zijn voor het verhaal."

GH **Geef de leerlingen tijd om in hun team te overleggen en vier personen te kiezen voor de poster. Wissel de antwoorden met de andere teams uit en stimuleer de discussie waarom**

///
tip

men denkt dat iemand een belangrijk figuur in het verhaal vormt. Geef punten als leerlingen informatie uit de tekst of uit de antwoorden van het teamboekje inzetten.

Als de leerlingen het lastig vinden om te bepalen wie belangrijk is voor het verhaal kunnen de volgende vragen gesteld worden als:

- Speelt deze persoon in bijna alle hoofdstukken een rol?

- Als de informatie over deze persoon weggelaten wordt, zou je dan het verhaal nog kunnen begrijpen?

Over de karakters van de personages:

- Staan er in het boek aanwijzingen hoe iemand is?

- Wordt het uiterlijk van iemand beschreven?

- Wordt er in het boek verteld hoe anderen over die persoon denken en/of voelen?

2. Opdracht. “Kies met je team één persoon uit en bespreek hoe die persoon eruitziet. Maak hier samen een tekening van op een los blaadje. Schrijf de eigenschappen van deze persoon erbij. Deze eigenschappen zijn bijvoeglijke naamwoorden. Bijvoeglijke naamwoorden zeggen iets over het zelfstandige naamwoord, bijvoorbeeld ‘de knotsgekke buurvrouw’ of ‘het verlegen achternichtje’.”

tip

Oefen eventueel met bijvoeglijke naamwoorden door de leerlingen deze te laten zoeken op blz. 48 uit het boek (bijvoorbeeld ‘onderste plank’, ‘gouden band’, ‘stoffige boeken’, ‘oude spullen’).

“Morgen gaan we de opdracht verder afmaken en met vier personages een poster maken. Aan het einde van de les gaan we de personages-poster aan elkaar presenteren.”

tip

Als er tijd over is kunnen de leerlingen verder gaan met de andere personages.

FACULTATIEF: LEESPLEZIER → LOGBOEKJE EN BOEKENCLUB

Doel: De leerlingen lezen zonder fouten en haperingen, met expressie en gebruikmakend van leestekens.

1. Logboekje. “Vandaag deel ik de logboekjes uit. Ik bespreek met jullie de opdrachten en dan ga je met je team bespreken welke opdracht je voor de volgende keer gaat maken.”

Deel de logboekjes uit en bespreek de opdrachten.

tijd

5 minuten

2. Opdracht. “De vorige keer hebben we op het bord geschreven wie van jullie vandaag uit zijn (thuis)leesboek gaat voorlezen. Eerst vertel aan je teamleden gaat vertellen waar je boek over gaat. Tijdens het lezen luisteren je teammaatjes goed naar jou.”

tip

Als een leerling geen boek van thuis mee heeft, kan het een stukje lezen uit een boek van school.

3. Voorlezen aan het team. Geef de leerlingen de tijd om hun stukje voor te lezen.

tijd

10 minuten

4. Tips en Tops. De teamleden vullen nu hun lijstje met Tips en Tops in. “Vertel nu aan elkaar waarom je een tip of een top gegeven hebt en leg goed uit waarom.”

tijd

10 minuten

///

5. Groep. Bespreek hoe het gegaan is met de boekenclub. Geef eventueel punten voor ‘Luister actief.’ *Wie dat wil mag voorlezen aan de groep. De groep kan dan tops geven.*

tip

FACULTATIEF: TECHNISCH LEZEN

Doel: De leerlingen kunnen woorden met een leesmoeilijkheid correct en vloeiend lezen.

1. Uitleg. “Elke week lezen we ook woordrijtjes om te oefenen met het lezen van woorden. Dit zijn woorden uit het verhaal die een leesmoeilijkheid hebben, zoals bijvoorbeeld woorden met een -c-, woorden met -eau, hele lange woorden of leenwoorden uit het Engels of Frans. Hoe vaker je een woord leest, hoe makkelijker en sneller je de woorden kunt lezen als je ze een volgende keer tegenkomt.”

2. Lees de woorden van les 4 in het teamboekje hardop voor. Lees ze daarna in koor.

3. Maatje 1 leest hardop de rijtjes, maatje 2 controleert of de woorden goed gelezen worden. Wisselen van beurt.

tijd

5 minuten

→

Noteer welke leerlingen de rijtjes correct en vloeiend kunnen lezen (kopieerblad ‘vloeiend lezen’).

AFRONDING

terugblik

- toets
- voorbereiding op de schrijf-/tekenopdracht
- punten en feedback

spel   **Brain Game naar keuze**

vooruitblik

- schrijf-/tekenopdracht
- inleveren van de woordenlijsten
- team van de week

Les 5

Lesdoel: - De leerlingen kunnen op een poster de kenmerken van de belangrijkste personen weergeven.

Materialen: - 'Het Ministerie van Oplossingen', blz. 49 t/m 57
- teamboekje, les 1-5
- per team tekenmateriaal en papier (A3 formaat)/kopieerblad geprint op A3

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik - toets
- voorbereiding op schrijf-/tekenopdracht

vooruitblik - schrijfoopdracht
- inleveren woordlijsten
- team van de week

WOORDEN VAN DE WEEK

1. Opdracht. Laat de leerlingen de woorden zachtjes in hun hoofd lezen, kijken of ze de juiste bladzijde en de betekenisvolle zinnen met de woorden opgeschreven hebben.

2. Inleveren van de woordenlijst. "Vandaag levert iedereen zijn woordenlijst in. Ik ga deze lijst nakijken. Als een lijst goed ingevuld is, met woorden met de juiste betekenis en betekenisvolle zinnen, verdient het team punten. Het is natuurlijk een prestatie van jullie allemaal, omdat jullie als team goed samenwerken."

TEAMOPDRACHTEN: AFMAKEN EN POSTER MAKEN

Doel: De leerlingen kunnen kenmerken van de belangrijkste personen weergeven.

1. Voorlezen: blz. 49 t/m 57.

2. Uitleg. "Gisteren heeft ieder van jullie één personage gekozen. Elk team gaat vandaag tekeningen maken van deze personages. De eigenschappen die bij deze personages horen worden erbij geschreven. Dit kunnen uiterlijke kenmerken zijn, maar ook karaktereigenschappen. Vandaag gaan we per team van vijf personages zo'n beschrijving maken en alle vijf op een poster weergeven. Deze poster gaan we aan het einde van deze les aan elkaar presenteren. De teamopdrachten van deze week gingen over de woorden van de week en over de personages van dit boek. Jullie hebben deze week al gewerkt aan deze opdrachten en vandaag worden de opdrachten helemaal afgemaakt. Overleg nu welke opdrachten jullie nog verder af moeten maken en waar jullie eerst mee aan het werk willen."

Geef tijd voor overleg. "Elk team gaat nu aan het werk. Zorg ervoor dat je de opdrachten allemaal afkrijgt en dat iedereen weet wat jullie bij de opdrachten geschreven hebben. Denk ook aan de samenwerkingvaardigheden, want hier kunnen jullie nog punten mee verdienen."

3. Opdracht: teamopdrachten van de week en maken van de personages-poster.

35 minuten

voorbereiden op de presentatie

Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.

4. Presentatie van de opdracht 'Personages'. "Jullie gaan nu als team jullie poster van de personages presenteren aan de groep. Overleg hoe je dat wil gaan doen en wie wat gaat vertellen. Zorg ervoor dat iedereen antwoord kan geven op vragen van de groep."

10 minuten

5. Laat de teams de opdracht presenteren aan de groep, geef mogelijkheden voor het stellen van vragen aan de teams en laat de groep Tips & Tops geven. De teams kunnen deze tips & tops inzetten voor het samenwerkdoel voor de komende week.

Heb aandacht voor de bijvoeglijke naamwoorden die zijn gebruikt.

tijd
klaar
///

tijd

tip

tijd 15 minuten
6. Bespreken. Besteed aandacht aan het samenwerken, evalueer de samenwerking in de teams en bespreek met elkaar de moeilijkheden en een mogelijke aanpak ("Wat ga je volgende week anders/hetzelfde doen?") **voor de volgende week.**

tijd 5 minuten
/// **Teamdoel samenwerkvaardigheid bereikt: punten.**
→ *Noteer in welke mate het de teams gelukt is om aan de eisen van de schrijfo opdracht te voldoen.*

TERUGBLIK OP VOORSPELLEN

Doel: De leerlingen kunnen op basis van de kennis die ze opgedaan hebben de voorspellingen beoordelen en aanvullen.

1. Uitleg. "We zijn nu vijf lessen bezig met het boek 'Het Ministerie van Oplossingen'. Met de dobbelsteen hebben we allerlei voorspellingen gedaan over het boek. Vandaag gaan we kijken of we het nog steeds eens zijn met onze voorspellingen. Voorspellingen kunnen uitkomen, maar het is natuurlijk helemaal niet raar dat ze soms ook niet uitkomen. De schrijver kan je bijvoorbeeld op een verkeerd been hebben gezet."

2. Opdracht. "We gaan eerst kijken naar 'wie'. We hebben voorspeld dat het boek gaat over (*vul aan wat het antwoord van de groep was*). Nu we al een aantal dagen in het boek hebben gelezen weten we nu meer over de hoofdpersonen van het boek. Hebben we het juist voorspeld?"

GH **///** **Evalueer samen met de leerlingen de voorspelling en geef punten voor juiste argumenten om het zo te laten, aan te vullen en/of te veranderen.** "Dan gaan we nu kijken naar de plek. Waar speelt het verhaal zich af? We denken dat het verhaal zich afspeelt (*vul aan wat het antwoord van de groep was*). Klopt dit met wat we nu gelezen hebben?"

GH **///** **Evalueer samen met de leerlingen de voorspelling en geef punten voor juiste argumenten om het zo te laten, aan te vullen en/of te veranderen.** Ga zo alle punten van de voorspelling langs en laat de teams overleggen welke argumenten ze hebben of iets te veranderen of de voorspelling zo te laten staan.

tip *Als leerlingen moeite hebben met het vinden van argumenten, model dan voorbeelden van argumenten op basis van aanwijzingen in het boek.*

3. Afronding. "We hebben de voorspellingen aangepast met dat wat we nu weten over het verhaal. Maar het verhaal is natuurlijk nog niet afgelopen. Er kan nog veel gebeuren en misschien gaat het verhaal dan een andere kant op. Als het boek helemaal uit is dan kunnen we kijken of onze voorspelling helemaal uit is gekomen."

AFRONDING

facultatief **1. Woorden van de week: schatkist.** "In onze schatkist zitten de woordbonnen met zinnen die we als team gemaakt hebben. Op jullie teamlijst heb je geschreven welke woorden je gebruikt hebt voor het maken van een mooie zin. We maken onze schatkist leeg om ruimte te maken voor de woordbonnen van de volgende week. Ik heb de woordbonnen allemaal bekeken en ik wil jullie een paar heel mooie zinnen laten horen."

/// **Lees een paar mooie zinnen voor of laat de leerlingen dat doen. Overleg of de zin op de ingeleverde woordbon betekenisvol is. Een team kan punten verdienen als de betekenis van het woord en een betekenisvolle zin goed op de woordbon zijn ingevuld. Besteed extra aandacht aan de zinnen, doe eventueel hardop denkend voor wat een zin betekenisvol maakt.**

2. Inleveren: woordenlijsten en teamboekjes. "Vandaag levert iedereen de woordenlijst en de teamboekjes in. Deze wordt nagekeken en de punten hiervoor noteer je de volgende les op de teamlijst."

tip *Bij het nakijken van de woordenlijsten is het van belang om op te letten of ieder teamlid de juiste betekenis op heeft geschreven en een betekenisvolle zin heeft bedacht bij elk woord. Gebruik deze informatie om volgende week de instructie toe te spitsen op dat waar de meeste leerlingen moeite mee hebben. Als (bijna) alle leerlingen in staat zijn om betekenisvolle zinnen te formuleren, dan kunnen de eisen aan de zinnen wat verhoogd worden (bijvoorbeeld door te*

stellen dat het een zin moet worden met een duidelijke wie-/waar-/wanneerdeel of met bijvoeglijke naamwoorden).

GH
///

3. Terugblik. “Ik zag teams heel goed samenwerken. Ik kon echt zien dat ... en .... (noem namen teams) elkaar goed hielpen. Deze week hebben de schrijvers de punten bijgehouden op de teamlijsten. Tel de punten bij elkaar op en bedenk wat er deze week goed ging in het team als je denkt aan het samenwerken.” **Geef willekeurige beurten en waardeer het antwoord met punten.** “Deze punten hebben jullie verdiend omdat je goed hebt samengewerkt: jullie hebben goed naar elkaar geluisterd en elkaar goed geholpen.”

Bedenk met elkaar wat het team met de meeste punten mag doen als ‘team van de week’.

4. Vooruitblik. “Verder lezen in ‘Het Ministerie van Oplossingen’.”

OVERZICHT BIJ HET BOEK, LES 6-10

De lesdoelen van les 6-10:

‘Het ministerie van oplossingen’ - Sanne Rooseboom blz. 58 t/m 116	
Verhalend: humor/ spanning/ pesten	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen hebben plezier in het lezen van het verhaal. - De leerlingen kunnen het verhaal over het ministerie van oplossingen in grote lijnen weergeven. - De leerlingen kunnen zich identificeren met (één van de) personages.
Teamopdrachten	
Woordenschat:	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen kunnen de betekenissen van de woorden in het woordenboek opzoeken. - De leerlingen kunnen in eigen woorden aangeven wat de uitdrukkingen ‘tot nadere orde’, ‘een goede daad verrichten’ en ‘de dupe zijn’ betekent. - De leerlingen kunnen in eigen woorden vertellen wat het betekent als woorden met ‘her-’ beginnen.
Lezen:	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen kunnen uitleggen wat de opdracht van de Zilvermannen was en hoe ze elkaar herkenden. - De leerlingen kunnen vertellen waaraan je kunt zien dat Nina verbaasd reageert als mevrouw Vis vertelt dat het Ministerie van Oplossingen moet stoppen. - De leerlingen kunnen uitleggen welk plan Nina, Alfa, Ruben en mevrouw Vis hebben. - De leerlingen kunnen weergeven hoe Ruben Nina helpt als ze bij de oude man op de woonboot aanbellen.
Schrijven:	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen kunnen een formele brief aan de gemeente schrijven en pleiten hierin voor het behoud van de hangplek.

Vorbereiding (voorafgaand aan les 6-10):

- Kijk de opdrachten van les 1-5 na en leg de teamboekjes klaar.
- Zet het digibordschema ‘Het ministerie van oplossingen’ les 6-10* klaar.
- Hang de woordmuur op.
- Leg (spreek)woordenboeken klaar.
- Kopieer per team 3x het kopieerblad ‘Uitdrukkingen en spreekwoorden’* (les 6).
- Leg de kopieerbladen ‘betekenisvolle zinnen’* klaar (les 8)
- Leg de toetsboekjes klaar (les 9).
- Leg voldoende Tips & Tops* klaar (les 9 - facultatief).
- Kopieer per team het kopieerblad ‘formele brief’* (les 10)

* Zie site: <http://successforall-nederland.nl>

Les	Woorden van de week	Blz.	Betekenis
6.	het genootschap	60	<i>Een groep mensen die zich officieel aaneengesloten hebben.</i>
6.	anoniem	63	<i>Zonder naam.</i>
6.	het peertje	68	<i>Een gloeilamp.</i>
6.	tot nadere orde (uitdr.)	71	<i>Opdracht die misschien later wel komt.</i>
7.	opdoeken	74	<i>Voorgoed sluiten; definitief een einde maken aan.</i>
7.	een goede daad verrichten (uitdr.)	75	<i>Een actie uitvoeren.</i>
7.	de dupe zijn (uitdr.)	79	<i>Ergens de nadelige gevolgen van ondervinden.</i>
7.	het compromis	79	<i>Een oplossing voor een probleem waarbij alle partijen iets toegeven.</i>
8.	de balustrade	87	<i>Een laag hek langs een balkon.</i>
8.	ingevallen (bijv. nw.)	93	<i>Hol, mager, ingezakt.</i>
8.	langwerpig	93	<i>Als iets veel langer is dan breed.</i>
8.	heroprichten	93	<i>Een niet meer bestaande organisatie weer in het leven roepen.</i>

Les 6

- Samenwerk vaardigheid:**
- Door de teams te bepalen.
- Lesdoel:**
- De leerlingen kunnen de betekenissen van de woorden in het woordenboek opzoeken.
  - De leerlingen kunnen in eigen woorden aangeven wat de uitdrukkingen 'tot nadere orde', 'een goede daad verrichten' en 'de dupe zijn' betekenen.
  - De leerlingen kunnen in eigen woorden vertellen wat het betekent als woorden met 'her-' beginnen.
- Materialen:**
- 'Het Ministerie van Oplossingen', blz. 58 t/m 72
  - teamboekje, les 6-10
  - werkschrift, week 2
  - spiekbrieven 'vraag & antwoord'
  - per team 3x de studiewijzer 'Uitdrukkingen en spreekwoorden'

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

1. Terugblik. "Vorige week hebben we teamopdrachten gemaakt die gingen over de woorden van de week en over de personages van dit boek. Na de afronding van de teamopdrachten hebben jullie de teamboekjes ingeleverd en heb ik punten gegeven aan de teams voor de opdrachten. Het team met de meeste punten is voor deze week het team van de week en dat is geworden... (Noem de naam van het team)! Applaus voor dit team."

2. Vooruitblik. "Deze week lezen we verder over het ministerie en zijn er weer teamopdrachten. Maar eerst bepalen we per team aan welke vaardigheid jullie willen werken. Overleg in je team aan welk doel jullie deze week extra aandacht willen besteden en schrijf dat op in het teamboekje op de teamlijst van les 6 tot 10."

tijd 5 minuten

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen vertellen wat ze van de eerste vier woorden weten of waar ze de woorden mee associëren.

1. Lees de woorden voor en lees daarna de woorden hardop met de groep.

2. De leerlingen schrijven de woorden in het werkschrift op.

tijd 10 minuten

klaar woordenlijst aanvullen

3. Woorden van de week. "Vandaag gaan we de eerste vier woorden bespreken in het team. Bespreek wat je samen van de eerste vier woorden weet. Denk eraan dat alle teamleden straks moeten kunnen uitleggen wat ze weten over een woord." **Geef tijd voor overleg en geef daarna een teamlid de beurt. Noteer de 'hints' achter de woorden op de woordmuur.**

GH
→
///

Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.

4. Woordenlijst. "Na het lezen vul je de woordenlijst in je werkschrift verder in. Samen met je team vul je met één van de woorden van vandaag een teambon in en die stop je in de schatkist. Aan het einde van de les/bij les 10 gaan we de mooie zinnen van de teambonnen bespreken."

LEZEN EN TEAMOPDRACHTEN

Doel: De leerlingen kunnen de betekenissen van de woorden in de tekst in het woordenboek opzoeken, in eigen woorden aangeven wat de uitdrukkingen betekenen en vertellen wat het betekent als woorden met 'her-' beginnen.

1. Uitleg leesdoel. "Vandaag gaan we aan de slag met de teamopdrachten die horen bij de woorden van de week. In het teamboekje bij de taakbrief van les 6-10 staan de woorden van de week in een kolom. Daar zie je woorden staan als 'het genootschap' en 'anoniem'. In de kolom ernaast staan de opdrachten. De eerste opdracht is dat je in het woordenboek de betekenis van de woorden moet opzoeken. In het woordenboek staan soms verschillende betekenissen van een woord en het is belangrijk dat je de betekenis kiest die past bij het verhaal. Het is handig

DDU

dat je de woorden in de tekst terug kunt vinden. Bij de tweede opdracht gaan jullie in eigen woorden de uitdrukkingen uitleggen. Hierbij maak je gebruik van een studiewijzer. Waarom is het belangrijk dat je betekenissen in eigen woorden kunt uitleggen? Wat laat je zien als je iets in eigen woorden vertelt?" **DDU.** "Als het lukt om iets in eigen woorden te vertellen, dan laat je zien dat je begrijpt waar dat stukje tekst over gaat. Ook kun je beter informatie onthouden als je het nog eens navertelt.

Bij de derde opdracht gaan jullie nog twee werkwoorden zoeken die met 'her-' beginnen. Daarna schrijven jullie op wat jullie opvalt aan deze werkwoorden. Dan ontdekken jullie wat het kleine woordje 'her' eigenlijk? betekent. Als jullie met de teamopdrachten aan de slag gaan, houdt dan de tips en tops van de afgelopen lessen in gedachten. Op die manier kunnen jullie werken aan de samenwerkvaardigheden, waar ik weer punten voor ga geven."

2. Zelfstandig lezen: blz. 58 t/m 72, memo's plakken bij aanwijzingen die helpen om de woorden te verhelderen.

**tijd
klaar**

10 minuten

woordenlijst aanvullen

3. Maatjeswerk: antwoorden vergelijken, bespreken wat de meest passende betekenissen zijn.

**tijd
klaar**

10 minuten

duolezen: blz. 70 t/m 72

4. Teamopdrachten. Planning en uitvoeren van de opdrachten.

**tijd
///**

20 minuten

Teamdoel samenwerkvaardigheid bereikt: punten.

AFRONDING

GH

1. Teamopdracht. Geef de teams tijd voor overleg over de samenwerking en de planning, noem een nummer en laat die leerling vertellen hoe het gegaan is met de opdrachten en het samenwerken. De andere teams kunnen Tips en Tops geven. Besteed ook aandacht aan de samenwerkvaardigheid die de teams voor zichzelf bepaald hebben en op welke wijze dat hen helpt om de teamopdrachten goed te maken. Teams die een opdracht af hebben kunnen die opdracht voor beoordeling inleveren.

2. Woorden van de week. "De eerste vier woorden zijn de woorden die in de tekst van vandaag staan. Als het goed is weten we nu wat de woorden betekenen. Elk team krijgt één woord van de week. Dat woord gaan jullie uitleggen aan de groep. Dat kan op vier verschillende manieren: 1. tekenen van het woord, 2. uitbeelden van het woord, 3. woordweb, 4. laten raden door het geven van tips (heeft te maken met, het tegenovergestelde is, je hebt het nodig bij, enz..)."

GH

Geef elk team een woord van de week, geef tijd voor overleg en laat elk team een woord presenteren, de andere teams schrijven het antwoord op een kladblaadje.

///

Elk team dat het woord goed raadt en/of een woord goed uitlegt: punten.

terugblik

- samenwerkvaardigheid
- woorden van de week
- teamopdrachten met de woorden van de week
- punten en feedback

voorblik

- woorden van de week
- teamopdrachten met vraag & antwoord

Les 7

Lesdoel:

- De leerlingen kunnen uitleggen wie er een 'lesje moet leren' en wie dit zegt.
- De leerlingen kunnen vertellen welke oplossing Nina, Alfa en Ruben verzinnen voor het grote probleem.

Materialen:

- 'Het Ministerie van Oplossingen', blz. 73 t/m 85
- teamboekje, les 6-10
- werkschrift, week 2
- spiekbrieven 'vraag & antwoord'
- Brain Game naar keuze
- eventueel citroensap, papier en een strijkijzer

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik

- samenwerkvaardigheid
- woorden van de week
- teamopdrachten met vraag & antwoord

vooruitblik

- woorden van de week
- teamopdrachten met vraag & antwoord

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen vertellen wat ze van de woorden 5 t/m 8 weten of waar ze de woorden mee associëren.

tijd

1. Laat de leerlingen de woorden zachtjes in hun hoofd lezen, kijken of ze de juiste bladzijde opgeschreven hebben en of ze de betekenis van een woord kunnen omschrijven. Daarna schrijven ze met deze woorden betekenisvolle zinnen.

5 minuten

GH

2. **Woorden van de week.** "Bespreek de woorden 5 t/m 8 en bedenk wat je samen al van de woorden weet. Denk eraan dat alle teamleden straks moeten kunnen uitleggen wat jullie met elkaar weten over de vier woorden van vandaag." **Geef tijd voor overleg en geef daarna een teamlid de beurt. Dat teamlid vertelt wat ze bedacht hebben bij de woorden en deze 'hints' worden genoteerd achter de woorden op de woordmuur.**

→

///

Teamdoel samenwerkvaardigheid bereikt: punten.

"De hints op de woordmuur gaan je helpen bij het verhelderen van de woorden."

3. **Woordenlijst/bonnen.** "Na het lezen vul je de woordenlijst in je werkschrift verder in. Overleg in je team welk woord jullie gaan gebruiken voor de schatkist."

LEZEN EN TEAMOPDRACHTEN

Doel: De leerlingen kunnen uitleggen wie er een 'lesje moet leren' en wie dit zegt en ze kunnen vertellen welke oplossing Nina, Alfa en Ruben verzinnen voor het grote probleem.

DDU

1. **Uitleg.** "Vorige week hebben we op basis van de informatie uit de tekst personages omschreven door ze te tekenen en te vertellen welke eigenschappen deze personages hadden. We hebben ook met de woorden van de week teambonnen geschreven. De teamopdrachten staan weer in je teamboekje. Deze week gaan we vragen over de tekst beantwoorden. Er zijn twee soorten vragen. Op sommige vragen kun je de antwoorden letterlijk in de tekst vinden. Overleg met elkaar hoe deze vragen genoemd worden, je mag ook op de spiekbrieven 'vraag & antwoord' kijken." **DDU.** "De soorten vragen zijn: opzoekvragen en nadenkvragen. Bij opzoekvragen kun je de antwoorden letterlijk in de tekst terugvinden. De nadenkvragen zijn vaak lastiger: niet alleen moet je voor het beantwoorden van de vraag de informatie uit de tekst gebruiken, maar je moet ook alles wat je weet over het onderwerp inzetten. Soms moet je ook uitleggen waarom je iets vindt met goede argumenten. Het kan best zijn dat teams hier verschillende antwoorden op bedenken, er zijn meerdere antwoorden

mogelijk. De spiekbrieven 'vraag & antwoord' kan helpen bij het bepalen wat voor vraag iets is. Bij elke vraag staat ook dat je moet uitleggen of het een opzoek- of een nadenkvraag is. Voordat je gaat lezen, lees je de vragen uit het teamboekje goed door. Plak steeds op een memo op aanwijzingen die kunnen helpen om de vragen te beantwoorden. Na het bespreken van de memo's met je maatje en het duolezen ga je als team overleggen wat jullie teamantwoord wordt. De schrijver van de dag/week schrijft dit antwoord netjes in het teamboekje. Denk aan de tips en tops die je gisteren gekregen hebt van de groep en gebruik die bij de opdrachten van vandaag."

2. Zelfstandig lezen: blz. 73 t/m 85, memo's plakken op mogelijke antwoorden op de vragen.

tijd 10 minuten

klaar woordenlijst

3. Maatjeswerk: memo's vergelijken, bespreken wat het beste antwoord op de vraag is.

tijd 10 minuten

klaar duolezen: blz. 83 t/m 85

4. Teamopdrachten. Planning en uitvoeren van de opdrachten.

tijd 15 minuten

GH **5. Groep. Laat de teams vertellen wat ze als teamantwoord hebben opgeschreven. Stimuleer de leerlingen om het te bewijzen met aanwijzingen in de tekst.**

/// **Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.**

tip *Voer eventueel het experiment met citroensap en een strijkijzer uit (blz. 74).*

AFRONDING

GH **1. Teamopdracht. Geef de teams tijd voor overleg en noem een nummer en laat die leerling vertellen hoe het gegaan is met de opdrachten. Mogelijk is er een team dat al een opdracht klaar heeft en daar punten voor heeft gekregen. Bespreek waar een antwoord aan moet voldoen om het volledige aantal punten te halen. De andere teams kunnen Tips en Tops geven. Besteed ook aandacht aan het samenwerken, vraag ernaar welk samenwerkingvaardigheid de teams voor zichzelf bepaald hebben en op welke wijze dat hen helpt om de teamopdrachten goed te maken.**

GH **2. Woorden van de week. Bespreek met de leerlingen of ze woorden tegen zijn gekomen die een betekenis hebben die anders is dan in het woordenboek omschreven staat. Stimuleer de discussie waarom dit mogelijk zo is. Kies met elkaar de betekenis die het beste bij het woord uit de tekst past. Waardeer teamantwoorden met punten.**

///

GH **"Elk team krijgt één woord van de dag. Dat woord gaan jullie uitleggen aan de groep." Geef elk team een woord van de week, geef tijd voor overleg en laat elk team een woord presenteren, de andere teams schrijven het antwoord op een kladblaadje.**

///

Elk team dat het woord goed raadt of woord goed uitlegt: punten.

terugblik

- woorden van de week
- teamopdrachten met vraag & antwoord
- punten en feedback

voorblik

- woorden van de week
- teamopdrachten met vraag & antwoord

Les 8

Lesdoel:

- De leerlingen kunnen een conclusie trekken uit de zin van Barremans: 'Jullie zijn het niet.'
- De leerlingen kunnen een vraag bedenken bij de zin: 'Alle drie de achterbanden waren leeg.'

Materialen:

- 'Het Ministerie van Oplossingen', blz. 86 t/m 99
- teamboekje, les 6-10
- werkschrift, week 2
- *eventueel citroensap, papier en een strijkijzer*
- kopieerblad 'Betekenisvolle zinnen', les 8

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik

- woorden van de week
- teamopdrachten met vraag & antwoord

vooruitblik

- woorden van de week
- teamopdrachten met vraag & antwoord

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen vertellen wat ze van de laatste vier woorden weten of waar ze de woorden mee associëren.

1. Laat de leerlingen de woorden zachtjes in hun hoofd lezen, kijken of ze de juiste bladzijde opgeschreven hebben en of ze de betekenis van een woord kunnen omschrijven. Daarna schrijven ze met deze woorden betekenisvolle zinnen.

tijd 5 minuten

2. Woorden van de week. "Bespreek de laatste vier woorden en bedenk wat je samen al van de woorden weet. Denk eraan dat alle teamleden straks moeten kunnen uitleggen wat jullie met elkaar weten over de vier woorden van vandaag." **Geef tijd voor overleg en geef daarna een teamlid de beurt. Dat teamlid vertelt wat ze bedacht hebben bij de woorden en deze 'hints' worden genoteerd achter de woorden op de woordmuur. Waardeer met punten. Doe de denkstappen even kort voor als meerdere leerlingen deze vraag niet kunnen beantwoorden.**

GH

→ ///

3. Woordenlijst/bonnen. "Na het lezen vul je de woordenlijst in je werkschrift verder in. Overleg in je team welk woord jullie gaan gebruiken voor de schatkist."

LEZEN EN TEAMOPDRACHTEN

Doel: De leerlingen kunnen een conclusie trekken uit de zin van Barremans: 'Jullie zijn het niet.' en kunnen een vraag bedenken bij de zin: 'Alle drie de achterbanden waren leeg.'

1. Uitleg. "De afgelopen twee lessen hebben jullie als team al een deel van de opdrachten gemaakt. Vandaag heb je ook nog tijd voor de opdrachten en op vrijdag maken we de opdrachten hellemaal af. Vandaag moet je in de tekst vooral letten op aanwijzingen die je kunnen vertellen waarom Barremans zo boos kijkt. Ook gaan jullie zelf een vraag bedenken die past bij de zin: 'Alle drie de achterbanden waren leeg.' Kijk maar eens op jullie spiekbrief welke vragen je zou kunnen stellen. Op de aanwijzingen plak je memo's en die bespreek je met je maatje. Na het duolezen ga je als team overleggen wat jullie teamantwoorden worden en dat schrijft de schrijver van de dag/week op in het teamboekje. Denk aan de tips en tops die je gisteren gekregen hebt van de groep en gebruik die bij de opdrachten van vandaag."

2. Zelfstandig lezen: 86 t/m 99, memo's plakken op mogelijke antwoorden op de vragen.

tijd 10 minuten

klaar woordenlijst

3. Maatjeswerk: memo's vergelijken, bespreken wat het beste antwoord op de vraag is.

tijd 10 minuten

klaar	duolezen: blz. 97 t/m 99
tijd	4. Team. Teamopdrachten. Plannen en uitvoeren van de opdrachten.
GH	<u>10 minuten</u>
///	5. Groep. Laat de teams vertellen wat ze als teamantwoord hebben op de vraag welke conclusie ze hebben getrokken uit de reactie van Barremans. Bespreek ook welke vraag de teams hebben bedacht bij de zin ‘Alle drie de achterbanden waren leeg.’ Stimuleer de leerlingen om het te bewijzen met aanwijzingen in de tekst.
tip	Teamdoel samenwerkvaardigheid bereikt: punten. <i>Voorspel wie de achterbanden lek hebben gestoken en hoe het verhaal verder gaat.</i>

AFRONDING

GH	<p>1. Teamopdracht. Geef de teams tijd voor overleg en noem een nummer en laat die leerling vertellen hoe het gegaan is met de opdrachten. Mogelijk is er een team dat al een opdracht klaar heeft en daar punten voor heeft gekregen. Bespreek waar een antwoord aan moet voldoen om het volledige aantal punten te halen. De andere teams kunnen Tips en Tops geven. Besteed ook aandacht aan het samenwerken, vraag ernaar welk samenwerkdoel de teams voor zichzelf bepaald hebben en op welke wijze dat hen helpt om de teamopdrachten goed te maken.</p> <p>2. Woorden van de week. “Nu gaan we alle woorden nog even oefenen, zodat we de woorden en hun betekenis goed kunnen onthouden. Dit keer doen we dat met betekenisvolle zinnen. Welk woord past het best bij de zin?”</p>
facultatief	<p>(Voordat de antwoorden besproken worden in de groep kunnen de leerlingen eerst hun antwoorden vergelijken met hun maatje.)</p> <p>Laat de leerlingen per zin steeds hardop het antwoord geven. Ga naar het volgende woord als iedereen hetzelfde antwoord geeft. Als de leerlingen verschillende antwoorden geven, model de denkstappen die de leerlingen moeten nemen om tot het goede antwoord te komen.</p>
terugblik	<ul style="list-style-type: none"> - woorden van de week - teamopdrachten met vraag & antwoord - punten en feedback
voorblik	<ul style="list-style-type: none"> - toets - introductie schrijfopdracht

Les 9

Lesdoel: - De leerlingen leren n.a.v. het bespreken van de toets hoe ze informatie uit een tekst kunnen halen.

Materialen: - 'Het Ministerie van Oplossingen, blz. 100 t/m 104
- toetsboekje, toets les 9
- ABCD blad met wasknijper per leerling

Facultatief:
- Tips en Tops
- logboekje
- Brain Game naar keuze

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik - woorden van de week
- teamopdrachten met vraag & antwoord

vooruitblik - toets
- voorbereiding op de schrijfopdracht

WOORDEN VAN DE WEEK

1. Oefenen voor de toets. De leerlingen kunnen zich voorbereiden op de toets door de betekenis van de woorden nog even door te nemen. Dit kan via de eigen woordenlijst of de woordmuur.

tijd 5 minuten

TOETS

Doel: De leerlingen leren n.a.v. het bespreken van de toets hoe ze informatie uit een tekst kunnen halen.

1. Zet de leerlingen in toetsopstelling.
2. Lees de vragen uit het toetsboekje voor. Geef uitleg bij de vragen, o.a. door duidelijk aan te geven wat de bedoeling is van een vraag.
3. Zelfstandig lezen: blz. 100 t/m 104 en maken van de vragen.

tijd 15 minuten
klaar woordenlijst, stillezen

4. Bespreken van de vragen. "Je krijgt van mij een blad met daarop de letters ABCD. We gaan de vragen bespreken en elke keer als ik de vraag voorgelezen heb, kijk je of je gekozen had voor antwoord A, B, C of D. Heb je voor B gekozen dan zet je de wasknijper op B. Koos je voor C dan doe je de wasknijper op die letter. Daarna doen we op mijn teken het bordje omhoog." **Lees de eerste vraag voor en vraag aan de leerlingen om de wasknijper op de letter van hun antwoord te zetten. Kijk of (bijna alle) leerlingen het goede antwoord hebben en ga dan door. Als er veel verschillende antwoorden gegeven zijn, model dan de stappen die de leerlingen hadden moeten maken om tot het juiste antwoord te komen.**

→ *Haal de toetsen op en zet de resultaten in de scorelijst weektoets.*

VOORBEREIDING OP DE SCHRIJF-/TEKENOPDRACHT

Doel: De leerlingen kunnen een formele brief aan de gemeente schrijven en pleiten hierin voor het behoud van de hangplek.

1. Ophalen van kennis. "Deze week hebben we gelezen dat Roving Tom mee wil werken aan het behoud van het muurtje. Hebben jullie ook een soortgelijke hangplek buiten?" **DDU.**

tijd 5 minuten

2. Opdracht. "Stel je voor dat de gemeente jullie hangplek wil verwijderen om daar een nieuw kantoor te bouwen. Wat zou je daar dan tegen kunnen doen? **Geef tijd voor overleg en bepaal via het trekken van een lollystokje/nummer wie een beurt krijgt. Waardeer een goede samenwerking en leg uit dat het team daarom de punten krijgt.**

tip *Als de kinderen geen hangplek buiten hebben, laat ze dan indenken dat het schoolplein/voetbalveldje gesloopt gaat worden.*

“We moeten een brief schrijven aan de gemeente. Maar ik denk dat de gemeente zich niet zomaar laat overhalen. We moeten écht goede argumenten bedenken! Dit kunnen argumenten zijn vóór onze hangplek, maar ook tegen het kantoorgebouw. Overleg met je team wat goede argumenten zouden kunnen zijn voor in de brief.” **GH.**
 “In onze brief moeten we de gemeente duidelijk maken over welke hangplek we het hebben en wanneer we er gebruik van maken. Daarom is het handig dat we in onze brief voorzetsels gebruiken. Voorzetsels zeggen iets over waar of wanneer. Voorbeelden van voorzetsels die iets zeggen over de plaats zijn: tegenover, tussen, op, in, voor, achter, enz.
 Voorbeelden van voorzetsels die iets zeggen over de tijd zijn: gedurende, na, voor, tot, enz.”
Schrijf deze voorbeelden van voorzetsels op het bord.

tip
tijd
klaar
///

10 minuten
 begin maken van de brief
Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.

FACULTATIEF: LEESPLEZIER → LOGBOEKJE EN BOEKENCLUB

Doel: De leerlingen lezen zonder fouten en haperingen, met expressie en gebruikmakend van leestekens.

- 1. Logboekje.** “Vertel om de beurt wat je deze week hebt gelezen en welke opdracht je hebt gemaakt. Vertel er ook bij hoe dat ging.”
tijd 5 minuten
tip *Observeer of de maatjes goed overleggen en of iedereen een opdracht gemaakt heeft.*
Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.
tip *Besprek eventueel alvast de opdrachten voor volgende week.*
2. Opdracht. “De vorige keer hebben we op het bord geschreven wie van jullie vandaag uit zijn (thuis)leesboek gaat voorlezen. Eerst vertel aan je teamleden gaat vertellen waar je boek over gaat. Tijdens het lezen luisteren je teammaatjes goed naar jou.”
3. Voorlezen aan het team. Geef de leerlingen de tijd om hun stukje voor te lezen.
tijd 10 minuten
4. Tips en Tops. De teamleden vullen nu hun lijstje met Tips en Tops in. “Vertel nu aan elkaar waarom je een tip of een top gegeven hebt en leg goed uit waarom.”
tijd 10 minuten
5. Groep. Bespreek hoe het gegaan is met de opdrachten. Als er problemen waren (bijvoorbeeld iemand had de opdracht niet gemaakt) bedenk dan met elkaar daar oplossingen voor. Geef punten voor ‘Maak de opdracht af’.
///
tip *Wie dat wil mag voorlezen aan de groep. De groep kan dan tops geven.*

FACULTATIEF: TECHNISCH LEZEN

Doel: De leerlingen kunnen woorden met een leesmoeilijkheid correct en vloeiend lezen.

- 1. Uitleg.** “Elke week lezen we ook woordrijtjes om te oefenen met het lezen van woorden. Dit zijn woorden uit het verhaal die een leesmoeilijkheid hebben, zoals bijvoorbeeld woorden met een -c-, woorden met -eau, hele lange woorden of leenwoorden uit het Engels of Frans. Hoe vaker je een woord leest, hoe makkelijker en sneller je de woorden kunt lezen als je ze een volgende keer tegenkomt.”
2. Lees de woorden van les 9 in het teamboekje hardop voor. Lees ze daarna in koor.
3. Maatje 1 leest hardop de rijtjes, maatje 2 controleert of de woorden goed gelezen worden. Wisselen van beurt.
tijd 5 minuten
→ **Noteer welke leerlingen de rijtjes correct en vloeiend kunnen lezen (kopieerblad ‘vloeiend lezen’).**

AFRONDING

terugblik

- toets
- voorbereiding op de schrijf-/tekenopdracht
- punten en feedback

spel   **Brain Game naar keuze**

voorblik

- schrijf-/tekenopdracht
- inleveren van de woordenlijsten
- team van de week

Les 10

Lesdoel: - De leerlingen kunnen een formele brief aan de gemeente schrijven en pleiten hierin voor het behoud van de hangplek.

Materialen: - 'Het Ministerie van Oplossingen', blz. 105 t/m 116
- teamboekje, les 6-10
- per team het kopieerblad 'formele brief' les 10
- eventueel een voorbeeld van een zakelijke/formele brief op het digibord

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik - toets
- voorbereiding op schrijf-/tekenopdracht

vooruitblik - schrijfoopdracht
- inleveren woordlijsten
- team van de week

TEAMOPDRACHTEN: AFMAKEN EN MAKEN VAN EEN TEAMWOORDENBOEK

Doel: De leerlingen kunnen een formele brief aan de gemeente schrijven en pleiten hierin voor het behoud van de hangplek.

- 1. Zelfstandig lezen/voorlezen:** blz. 105 t/m 116.
- 2. Uitleg.** "Tijdens les 9 hebben jullie al de uitleg gekregen van de schrijfoopdracht. Jullie gaan een brief schrijven naar de gemeente en hierin leggen jullie uit waarom jullie hangplek moet blijven. Het moet een nette brief worden. Dit noemen we ook wel 'formeel'. Hoe kunnen we deze formele brief het beste beginnen?" **Geef tijd voor overleg en bepaal via het trekken van een lollystokje/nummer wie een beurt krijgt. Waardeer een goede samenwerking met punten.** "Een formele brief begint meestal met 'Geachte meneer, mevrouw,' dan laat je een witregel en begin je met de zin. Je schrijft dan verder aan de formele brief. Probeer nette zinnen te maken, waarbij je de woorden 'ik' of 'wij' vermijdt. Dus niet: 'We hebben gehoord dat jullie onze hangplek willen slopen', maar: 'Het is ons ter ore gekomen dat u een kantoorgebouw wilt plaatsen op de plek waar ons veldje/pleintje/bankje staat.'"
- GH**
- ///**
- tip** Laat op het digibord een voorbeeld zien van een zakelijke/formele brief.
- 3. Opdracht: opdrachten van de week en schrijven formele brief.**
- tijd** 25 minuten
- klaar** oefenen handtekening
- ///** **Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.**
- 4. Presentatie van de opdracht.** "Jullie gaan nu als team de formele brief presenteren aan de groep. Overleg hoe jullie dat willen gaan doen. Zorg ervoor dat iedereen antwoord kan geven op vragen van de groep." **Geef kort tijd voor overleg.**
- 5. Laat de teams de opdracht presenteren aan de groep, geef mogelijkheden voor het stellen van vragen aan de teams en laat de groep Tips & Tops geven. De teams kunnen deze tips en tops inzetten voor het samenwerkdoel voor de komende week.**
- tijd** 15 minuten
- 6. Bespreken.** Besteed aandacht aan het samenwerken, evalueer de samenwerking in de teams en bespreek met elkaar de moeilijkheden en een mogelijke aanpak ("Wat ga je volgende week anders/hetzelfde doen?") **voor de volgende week.**
- tijd** 5 minuten
- Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.**
- tip** Noteer in welke mate het de teams gelukt is om aan de eisen van de schrijfoopdracht te voldoen.

1. Woorden van de week: schatkist. “In onze schatkist zitten de woordbonnen met zinnen die we als team gemaakt hebben. Op jullie teamlijst heb je geschreven welke woorden je gebruikt hebt voor het maken van een mooie zin. We maken onze schatkist leeg om ruimte te maken voor de woordbonnen van de volgende week. Ik heb de woordbonnen allemaal bekeken en ik wil jullie een paar heel mooie zinnen laten horen.”

///

Lees een paar mooie zinnen voor of laat de leerlingen dat doen. Overleg of de zin op de ingeleverde woordbonnen betekenisvol is. Een team kan punten verdienen als de betekenis van het woord en een betekenisvolle zin goed op de woordbonnen zijn ingevuld. Besteed extra aandacht aan de zinnen, doe eventueel hardop denkend voor wat een zin betekenisvol maakt.

2. Inleveren: woordenlijsten en teamboekjes. “Vandaag levert iedereen de woordenlijst en de teamboekjes in. Deze wordt nagekeken en de punten hiervoor noteer je de volgende les op de teamlijst.”

tip

Bij het nakijken van de woordenlijsten is het van belang om erop te letten of ieder teamlid de juiste betekenis op heeft geschreven en een betekenisvolle zin heeft bedacht bij elk woord. Gebruik deze informatie om volgende week de instructie toe te spitsen op dat waar de meeste leerlingen moeite mee hebben. Als (bijna) alle leerlingen in staat zijn om betekenisvolle zinnen te formuleren, dan kunnen de eisen aan de zinnen wat verhoogd worden (bijvoorbeeld door te stellen dat het een zin moet worden met een duidelijke wie-/waar-/wanneerdeel of met bijvoeglijke naamwoorden).

3. Terugblik. “Ik zag teams heel goed samenwerken. Ik kon echt zien dat ... en .... (noem namen teams) elkaar goed hielpen. Deze week hebben de schrijvers de punten bijgehouden op de teamlijsten. Tel de punten bij elkaar op en bedenk wat er deze week goed ging in het team als je denkt aan het samenwerken.” **Geef willekeurige beurten en waardeer het antwoord met punten.** “Deze punten hebben jullie verdiend omdat je goed hebt samengewerkt: jullie hebben goed naar elkaar geluisterd en elkaar goed geholpen.”

GH

///

Bedenk met elkaar wat het team met de meeste punten mag doen als ‘team van de week’.

4. Vooruitblik. “Verder lezen in ‘Het Ministerie van Oplossingen’.”

OVERZICHT BIJ HET BOEK, LES 11-15

De lesdoelen van les 11-15:

‘Het ministerie van oplossingen’ van Sanne Rooseboom blz. 117 t/m 176	
Verhalend: humor /spanning/ pesten	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen hebben plezier in het lezen van het verhaal. - De leerlingen kunnen het verhaal over het ministerie van oplossingen in grote lijnen weergeven. - De leerlingen kunnen zich identificeren met (één van) de personages.
Teamopdrachten	
Woordenschat:	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen kunnen de betekenissen van de woorden in het woordenboek opzoeken. - De leerlingen kunnen in eigen woorden aangeven wat de uitdrukking ‘aanval is de beste verdediging’ betekent. - De leerlingen kunnen woorden die iets vertellen over emoties/karaktereigenschappen koppelen aan hun eigen situatie.
Lezen:	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen kunnen het hoofdstuk ‘Gewonnen’ met behulp van een verhaalkaart samenvatten. - De leerlingen kunnen de verhaalkaart van het Onderzoekersteam vergelijken met hun eigen aanwijzingen en tips geven aan het Onderzoekersteam.
Schrijven:	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen kunnen een eigen ministerie bedenken met een bijpassend beleid.

Vorbereiding (voorafgaand aan les 11-15):

- Kijk de opdrachten van les 6-10 na en leg de teamboekjes klaar.
- Zet het digibordschema ‘Het ministerie van oplossingen’ les 11-15* klaar.
- Hang de woordmuur op.
- Leg woordenboeken klaar.
- Kopieer per team 1x het kopieerblad ‘Uitdrukkingen en spreekwoorden’* (les 11).
- Leg de kopieerbladen ‘afbeeldingen’* klaar (les 13)
- Leg de toetsboekjes klaar (les 14).
- Leg voldoende Tips & Tops* klaar (les 14 - facultatief).
- Kopieer per team het kopieerblad ‘beleidsplan’* (les 15)

* Zie site: <http://successforall-nederland.nl>

Les	Woorden van de week	Blz.	Betekenis
11.	het asfalt	117	<i>Grijszwart mengsel waarmee wegen worden bedekt.</i>
11.	lassen	118	<i>Metaal aan elkaar vast maken door het te smelten en aan te drukken.</i>
11.	uitnodigend	120	<i>Gastvrij, aantrekkelijk.</i>
11.	de installateur	124	<i>Iemand die voor zijn beroep verwarmingen e.d. aansluit.</i>
12.	ontmaskerd (ontmaskeren)	131	<i>Aantonen dat iemand die onschuldig leek in werkelijkheid slecht is.</i>
12.	inspringen	134	<i>Iemand plotseling vervangen/helpen.</i>
12.	de factoren	134	<i>De omstandigheden.</i>
12.	gammel(e)	139	<i>Oud en vervallen (niet stevig meer).</i>
13.	gebalde	148	<i>Tot een bal samenknijpen.</i>
13.	de aanval is de beste verdediging (uitdr.)	149	<i>Je kunt in een strijd of ruzie beter zelf actie ondernemen dan afwachten.</i>
13.	strijdbaar	150	<i>Heel erg je best willen doen om je doel te bereiken.</i>
13.	bluffen	152	<i>Dingen zeggen die mooier lijken dan dat het in werkelijkheid is.</i>

Les 11

Samenwerk vaardigheid:

Lesdoel:

- Door de teams te bepalen.
- De leerlingen kunnen de betekenissen van de woorden in het woordenboek opzoeken.
- De leerlingen kunnen in eigen woorden aangeven wat de uitdrukking 'aanval is de beste verdediging' betekent.
- De leerlingen kunnen woorden die iets vertellen over emoties/karaktereigenschappen koppelen aan hun eigen situatie.

Materialen:

- 'Het Ministerie van Oplossingen', blz. 117 t/m 130
- werkschrift, week 3
- teamboekje, les 11-15
- per team de studiewijzer 'Uitdrukkingen en spreekwoorden'

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

1. Terugblik. "Vorige week bestonden de teamopdrachten uit antwoorden vinden op vragen uit de tekst en hebben we de eerste bladzijden voor het teamwoordenboek gemaakt. Na de afronding van de teamopdrachten hebben jullie de teamboekjes ingeleverd en heb ik punten gegeven aan de teams voor de opdrachten. Het team met de meeste punten is deze week het team van de week en dat is geworden... (Noem de naam van het team)! Applaus voor dit team."

2. Vooruitblik. "Deze week lezen we hoe het afloopt met de kinderen van Het Ministerie van Oplossingen. Maar eerst bepalen we per team aan welke vaardigheid jullie willen werken. Overleg in je team aan welk doel jullie deze week extra aandacht willen besteden en schrijf dat op in het teamboekje op de teamlijst van week 3 (les 11-15)."

tijd

5 minuten

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen vertellen wat ze van de eerste vier woorden weten of waar ze de woorden mee associëren.

1. Lees de woorden voor en lees daarna de woorden hardop met de groep.

2. De leerlingen schrijven de woorden in het werkschrift op.

tijd

10 minuten

klaar

woordenlijst aanvullen

3. Woorden van de week. "Vandaag gaan we de eerste vier woorden bespreken in het team. Bespreek wat je samen van de eerste vier woorden weet. Denk eraan dat alle teamleden straks moeten kunnen uitleggen wat ze weten over een woord." **Geef tijd voor overleg en geef daarna een teamlid de beurt. Noteer de 'hints' achter de woorden op de woordmuur.**

GH

→

///

Teamdoel samenwerkvaardigheid bereikt: punten.

4. Woordenlijst. "Na het lezen vul je de woordenlijst in je werkschrift verder in. Samen met je team vul je met één van de woorden van vandaag een teambon in en die stop je in de schatkist. Aan het einde van de les/Bij les 15 gaan we de teambonnen bespreken."

LEZEN EN TEAMOPDRACHTEN

Doel: De leerlingen kunnen de betekenissen van de woorden in het woordenboek opzoeken, kunnen in eigen woorden aangeven wat de uitdrukking 'aanval is de beste verdediging' betekent en kunnen woorden die iets vertellen over emoties/karaktereigenschappen koppelen aan hun eigen situatie.

1. Uitleg leesdoel. "De teamopdrachten van deze week gaan zoals altijd over de woorden van de week en er zijn ook samenvatopdrachten. Vandaag starten we met de teamopdrachten die horen bij de woorden van de week. In het teamboekje bij de taakbrief van les 11-15 staan de woorden van de week in een kolom. Daar zie je woorden staan als 'het asfalt' en 'lassen'. In de kolom ernaast staan de opdrachten. De eerste opdracht is dat je in het woordenboek de

tip	<p>betekenis van de woorden moet opzoeken. In het woordenboek staan soms verschillende betekenissen van een woord en het is belangrijk dat je de betekenis kiest die past bij het verhaal.” <i>Vanaf nu komen alle woorden van de week aan bod in de teamboekjes. Mocht het niet lukken binnen de tijd, verdeel dan de op te zoeken woorden over de teams.</i></p> <p>“Ook gaan jullie vandaag weer een studiewijzer invullen waarbij jullie in eigen woorden vertellen wat de uitdrukking ‘aanval is de beste verdediging’ betekent. Bij de laatste opdracht die hoort bij woordenschat, gaan jullie een paar woorden van de week koppelen aan een emotie. Jullie gaan binnen het team praten over wanneer jullie zelf deze emoties voelden, of wanneer jullie iets hebben laten zien van deze karaktereigenschappen. De schrijver van de dag/week schrijft hier kort iets over op.”</p> <p>3. Zelfstandig lezen: blz. 117 t/m 130, memo’s plakken bij aanwijzingen die helpen om de woorden te verhelderen.</p>
tijd klaar	<p><u>10 minuten</u> woordenlijst</p> <p>4. Maatjeswerk: antwoorden vergelijken, bespreken wat de meest passende betekenissen zijn.</p>
tijd klaar	<p><u>10 minuten</u> duolezen: blz. 128 t/m 130</p> <p>5. Teamopdrachten. Planning en uitvoeren van de opdrachten.</p>
tijd ///	<p><u>20 minuten</u> Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.</p>

AFRONDING

GH	<p>1. Teamopdracht. Geef de teams tijd voor overleg over de samenwerking en de planning, noem een nummer en laat die leerling vertellen hoe het gegaan is met de opdrachten en het samenwerken. De andere teams kunnen Tips en Tops geven. Besteed ook aandacht aan de samenwerkingvaardigheid die de teams voor zichzelf bepaald hebben en op welke wijze dat hen helpt om de teamopdrachten goed te maken. Teams die een opdracht af hebben kunnen die opdracht voor beoordeling inleveren.</p>
GH ///	<p>2. Woordmuur. Vraag aan teams of ze zelf al woorden gevonden hebben die ze in het teamwoordenboek willen voegen. Bespreek deze woorden en bepaal samen met de groep of het woorden zijn die op de woordmuur geschreven moeten worden omdat ze belangrijk zijn om te onthouden. Waardeer antwoorden met gebruik van argumenten met punten.</p>
terugblik	<ul style="list-style-type: none"> - samenwerkingvaardigheid - woorden van de week - teamopdrachten met de woorden van de week - punten en feedback
vooruitblik	<ul style="list-style-type: none"> - woorden van de week - teamopdrachten met samenvatten

Les 12

Lesdoel: - De leerlingen kunnen het hoofdstuk 'Gewonnen' met behulp van een verhaalkaart samenvatten.

Materialen: - 'Het Ministerie van Oplossingen', blz. 130 (laatste alinea) t/m 143
- werkschrift, week 3
- teamboekje, les 11-15
- Brain Game naar keuze

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik - samenwerkingvaardigheid
- woorden van de week
- teamopdrachten met de woorden van de week

vooruitblik - woorden van de week
- teamopdrachten met samenvatten

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen vertellen wat ze van de woorden 5 t/m 8 weten of waar ze de woorden mee associëren.

1. Laat de leerlingen de woorden zachtjes in hun hoofd lezen, kijken of ze de juiste bladzijde opgeschreven hebben en of ze de betekenis van een woord kunnen omschrijven. Daarna schrijven ze met deze woorden betekenisvolle zinnen.

tijd 5 minuten

klaar woordenlijst aanvullen

2. Woorden van de week. "Bespreek de woorden 5 t/m 8 en bedenk wat je samen al van de woorden weet. Denk eraan dat alle teamleden straks moeten kunnen uitleggen wat jullie met elkaar weten over de vier woorden van vandaag." **Geef tijd voor overleg en geef daarna een teamlid de beurt. Dat teamlid vertelt wat ze bedacht hebben bij de woorden en deze 'hints' worden genoteerd achter de woorden op de woordmuur.**

GH **Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.**

→ "De hints op de woordmuur gaan je helpen bij het verhelderen van de woorden."

/// **3. Woordenlijst/bonnen.** "Na het lezen vul je de woordenlijst in je werkschrift verder in. Overleg in je team welk woord jullie gaan gebruiken voor de schatkist."

LEZEN EN TEAMOPDRACHTEN

Doel: De leerlingen kunnen het hoofdstuk 'Gewonnen' met behulp van een verhaalkaart samenvatten.

1. Uitleg. "Deze week gaan we met behulp van de verhaalkaart een hoofdstuk samenvatten. Wat doe je als je iets samenvat?" **DDU.** "Bij het samenvatten vertel je alleen wat belangrijk is voor het onderwerp. Samenvatten helpt om teksten beter te kunnen onthouden. Op je spiekbrieff 'Samenvatten' staan tips hoe je dat kunt doen."

2. Voorlezen. Lees bladzijde 130 (vanaf de laatste alinea) tot bladzijde 135 voor.

"Straks gaan we het hoofdstuk 'Gewonnen' samenvatten. Door de aanwijzingen die ik net gelezen heb, weet ik al een beetje waar het hoofdstuk over gaat. De kinderen gaan naar Barremans om hem een laptop te laten winnen, zodat hij weer contact kan leggen met zijn zoon in Amerika en zijn oude vrienden van vroeger. Ook willen ze Barremans aan Noria koppelen, als een adoptieopa. Denken jullie dat dit plan gaat lukken? Waarom wel/niet?" **DDU.** "Straks gaan jullie het hoofdstuk 'Gewonnen' lezen. Tijdens het lezen let je erop of je aanwijzingen kunt vinden die je helpen bij het invullen van de verhaalkaart. Steeds als je een aanwijzing tegenkomt plak je daar een memo. Na het lezen, memo's bespreken en duolezen met het maatje ga je met je team overleggen welke aanwijzingen jullie gaan opschrijven op de verhaalkaart. Denk aan de

DDU

	tips en tops die je gisteren gekregen hebt van de groep en gebruik die bij de opdrachten van vandaag.”
tijd klaar	3. Zelfstandig lezen: blz. 136 t/m 143, memo’s plakken op aanwijzingen voor de verhaalkaart. <u>10 minuten</u> woordenlijst
tijd klaar	4. Maatjeswerk: memo’s vergelijken, aanwijzingen bespreken. <u>10 minuten</u> duolezen: laatste alinea van blz. 141 t/m blz. 143
tijd GH	5. Teamopdrachten. Planning en uitvoeren van de opdrachten. <u>15 minuten</u>
///	6. Groep. Laat de teams vertellen wat ze als teamantwoord bij de onderdelen van de verhaalkaart geschreven hebben. Stimuleer de leerlingen om het te bewijzen met aanwijzingen in de tekst. Schrijf de antwoorden kort op in de verhaalkaart op het digibord en vat het geheel nogmaals samen. Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.

AFRONDING

GH	1. Teamopdracht. Geef de teams tijd voor overleg en noem een nummer en laat die leerling vertellen hoe het gegaan is met de opdrachten. Mogelijk is er een team dat al een opdracht klaar heeft en daar punten voor heeft gekregen. Bespreek waar een antwoord aan moet voldoen om het volledige aantal punten te halen. De andere teams kunnen Tips en Tops geven. Besteed ook aandacht aan het samenwerken, vraag ernaar welk samenwerkingvaardigheid de teams voor zichzelf bepaald hebben en op welke wijze dat hen helpt om de teamopdrachten goed te maken.
GH	2. Woorden van de week. Bespreek met de leerlingen of ze woorden tegen zijn gekomen die een betekenis hebben die anders is dan in het woordenboek omschreven staat. Stimuleer de discussie waarom dit mogelijk zo is. Kies met elkaar de betekenis die het beste bij het woord uit de tekst past. Waardeer teamantwoorden met punten.
///	“Elk team krijgt één woord van de dag. Dat woord gaan jullie uitleggen aan de groep.” Geef elk team een woord van de week, geef tijd voor overleg en laat elk team een woord presenteren, de andere teams schrijven het antwoord op een kladblaadje.
///	Elk team dat het woord goed raadt of woord goed uitlegt: punten.
terugblik	<ul style="list-style-type: none"> - woorden van de week - teamopdrachten met samenvatten - punten en feedback
vooruitblik	<ul style="list-style-type: none"> - woorden van de week (kopieerblad ‘afbeeldingen’) - teamopdrachten met samenvatten

Les 13

Lesdoel: - De leerlingen kunnen de verhaalkaart van het Onderzoekersteam vergelijken met hun eigen aanwijzingen en tips geven aan het Onderzoekersteam.

Materialen: - 'Het Ministerie van Oplossingen', blz. 144 t/m 159
- werkschrift, week 3
- teamboekje, les 11-15

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik - woorden van de week
- teamopdrachten met samenvatten

vooruitblik - woorden van de week (kopieerblad 'afbeeldingen')
- teamopdrachten met samenvatten

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen vertellen wat ze van de laatste vier woorden weten of waar ze de woorden mee associëren.

1. Laat de leerlingen de woorden zachtjes in hun hoofd lezen, kijken of ze de juiste bladzijde opgeschreven hebben en of ze de betekenis van een woord kunnen omschrijven. Daarna schrijven ze met deze woorden betekenisvolle zinnen.

tijd 5 minuten

klaar woordenlijst aanvullen

2. Woorden van de week. "Bespreek de laatste vier woorden en bedenk wat je samen al van de woorden weet. Denk eraan dat alle teamleden straks moeten kunnen uitleggen wat jullie met elkaar weten over de vier woorden van vandaag." **Geef tijd voor overleg en geef daarna een teamlid de beurt. Dat teamlid vertelt wat ze bedacht hebben bij de woorden en deze 'hints' worden genoteerd achter de woorden op de woordmuur. Waardeer met punten. Doe de denkstappen even kort voor als meerdere leerlingen deze vraag niet kunnen beantwoorden.**

GH

→ ///

3. Woordenlijst/bonnen. "Na het lezen vul je de woordenlijst in je werkschrift verder in. Overleg in je team welk woord jullie gaan gebruiken voor de schatkist."

LEZEN EN TEAMOPDRACHTEN

Doel: De leerlingen de verhaalkaart van het Onderzoekersteam vergelijken met hun eigen aanwijzingen en tips geven aan het Onderzoekersteam.

1. Uitleg. "De afgelopen les hebben jullie als team een verhaalkaart ingevuld. Een verhaalkaart helpt ons bij het samenvatten. Vandaag gaat de opdracht een beetje anders. De aanpak is net als anders: je leest de verhaalkaart door en tijdens het lezen houd je de onderdelen in je hoofd. Als je een aanwijzing in de tekst ziet, dan plak je daar een memo op. Na het duolezen en het bespreken van de aanwijzingen ga je als team de verhaalkaart van het Onderzoekersteam bekijken. Deze staat in jullie teamboekje. Vergelijk jullie aanwijzingen met de verhaalkaart van dit team. Hebben jullie dezelfde aanwijzingen gevonden of zijn bepaalde onderdelen toch anders? Geef vervolgens tips aan het onderzoekersteam. Denk aan de tips en tops die je gisteren gekregen hebt van de groep en gebruik die bij de opdrachten van vandaag."

tijd 10 minuten

2. Voorlezen: blz. 144 t/m 152.

3. Zelfstandig lezen: blz. 153 t/m 159, memo's plakken op aanwijzingen voor de verhaalkaart.

3. Maatjeswerk: memo's vergelijken, aanwijzingen bespreken.

tijd 10 minuten

klaar duolezen: blz. 157 t/m 159

	4. Team. Teamopdrachten. Plannen en uitvoeren van de opdrachten.
tijd	<u>10 minuten</u>
klaar	opdrachten bij woorden van de week
GH	5. Groep. Laat de teams vertellen welke tips ze voor het Onderzoekersteam opgeschreven hebben. Stimuleer de leerlingen om het te bewijzen met aanwijzingen in de tekst.
tip	<i>Benoem dat het niet erg is als er discussie ontstaat over de belangrijkste zaken in een tekst, omdat 'belangrijk' een abstract begrip is.</i>
///	Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.
AFRONDING	
GH	<p>1. Teamopdracht. Geef de teams tijd voor overleg en noem een nummer en laat die leerling vertellen hoe het gegaan is met de opdrachten. Mogelijk is er een team dat al een opdracht klaar heeft en daar punten voor heeft gekregen. Bespreek waar een antwoord aan moet voldoen om het volledige aantal punten te halen. De andere teams kunnen Tips en Tops geven. Besteed ook aandacht aan het samenwerken, vraag ernaar welk samenwerkdoel de teams voor zichzelf bepaald hebben en op welke wijze dat hen helpt om de teamopdrachten goed te maken.</p> <p>2. Woorden van de week. “Nu gaan we alle woorden nog even oefenen, zodat we de woorden en hun betekenis goed kunnen onthouden. Dit keer doen we dat met afbeeldingen. Welk woord past het best bij het plaatje?”</p>
facultatief	<p>(Voordat de antwoorden besproken worden in de groep kunnen de leerlingen eerst hun antwoorden vergelijken met hun maatje.)</p> <p>Laat de leerlingen per afbeelding steeds hardop het antwoord geven. Ga naar het volgende woord als iedereen hetzelfde antwoord geeft. Als de leerlingen verschillende antwoorden geven, model de denkstappen die de leerlingen moeten nemen om tot het goede antwoord te komen.</p>
terugblik	<ul style="list-style-type: none"> - teamopdrachten met samenvatten - woorden van de week - punten en feedback
voorblik	<ul style="list-style-type: none"> - toets - introductie schrijfopdracht

Les 14

Lesdoel: - De leerlingen leren n.a.v. het bespreken van de toets hoe ze informatie uit een tekst kunnen halen.

Materialen: - 'Het Ministerie van Oplossingen, blz. 160 t/m 174
- toetsboekje, toets les 14
- ABCD blad met wasknijper per leerling

Facultatief:
- Tips en Tops
- logboekje
- Brain Game naar keuze

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik - teamopdrachten samenvatten
- woorden van de week

vooruitblik - toets
- voorbereiding op de schrijfopdracht

WOORDEN VAN DE WEEK

1. Oefenen voor de toets. De leerlingen kunnen zich voorbereiden op de toets door de betekenis van de woorden nog even door te nemen. Dit kan via de teamopdrachten, het eigen teamwoordenboek of de woordmuur.

tijd 5 minuten

TOETS

Doel: De leerlingen leren n.a.v. het bespreken van de toets hoe ze informatie uit een tekst kunnen halen.

1. Zet de leerlingen in toetsopstelling.
2. Lees de vragen uit het toetsboekje voor. Geef uitleg bij de vragen, o.a. door duidelijk aan te geven wat de bedoeling is van een vraag.
3. Zelfstandig lezen: blz. 160 t/m 174 en maken van de vragen.

tijd 15 minuten
klaar woordenlijst, stillezen

4. **Bespreken van de vragen.** "Je krijgt van mij een blad met daarop de letters ABCD. We gaan de vragen bespreken en elke keer als ik de vraag voorgelezen heb, kijk je of je gekozen had voor antwoord A, B, C of D. Heb je voor B gekozen dan zet je de wasknijper op B. Koos je voor C dan doe je de wasknijper op die letter. Daarna doen we op mijn teken het bordje omhoog." Lees de eerste vraag voor en vraag aan de leerlingen om de wasknijper op de letter van hun antwoord te zetten. Kijk of de (bijna alle) leerlingen het goede antwoord hebben en ga dan door. Als er veel verschillende antwoorden gegeven zijn, model dan de stappen die de leerlingen hadden moeten maken om tot het juiste antwoord te komen.

→ Haal de toetsen op en zet de resultaten in de scorelijst weektoets.

VOORBEREIDING OP DE SCHRIJFOPDRACHT

Doel: De leerlingen kunnen een eigen ministerie bedenken met een bijpassend beleid.

1. **Ophalen van kennis.** "Vandaag hebben we gelezen dat Nina, Ruben en Alfa officieel ambtenaren van het Ministerie van Oplossingen zijn. Jullie gaan morgen ook een eigen ministerie opzetten."

2. **Opdracht.** "Denk eens na over de regels die jij belangrijk vindt binnen de school. Vind je het bijvoorbeeld belangrijk dat iedereen aardig is voor elkaar? Of vind je het belangrijk dat we veel vakantiedagen hebben?"

DDU. "Bedenk hier nu een naam voor het ministerie bij. Bijvoorbeeld het Ministerie van Aardigheid of het Ministerie van Vakanties."

DDU. "Straks gaan jullie als team beslissen welk ministerie jullie willen zijn. Morgen schrijven jullie een beleidsplan dat past bij jullie ministerie. In een beleidsplan staan vaak regels en doelen die een organisatie wil

GH	bereiken. Welke regels willen jullie gaan invoeren? Of welke bestaande regels willen jullie strenger gaan handhaven? Hoe ziet jullie ideale situatie op school eruit? Jullie willen dat jullie boodschap duidelijk overkomt. Door af en toe een komma in een zin te plaatsen worden de zinnen beter en makkelijker leesbaar. Maar wanneer plaats je een komma?" GH. "Een komma plaats je tussen twee persoonsvormen, bijvoorbeeld: 'Als de bel gaat, mogen wij naar buiten.' Ook schrijf je een komma als je iemand aanspreekt, bijvoorbeeld: 'Arif, ga je mee naar buiten?' En, als je een opsomming maakt, bijvoorbeeld: 'Arif bedenkt een ministerie, schrijft het op en maakt er een tekening bij.'"
tip	<i>Oefen dit met meer voorbeelden.</i>
tijd	<u>10 minuten</u>
klaar	een ministerie en een naam bedenken
///	Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.

FACULTATIEF: LEESPLEZIER → LOGBOEKJE EN BOEKENCLUB

Doel: De leerlingen lezen zonder fouten en haperingen, met expressie en gebruikmakend van leestekens.

	1. Logboekje. "Vertel om de beurt wat je deze week hebt gelezen en welke opdracht je hebt gemaakt. Vertel er ook bij hoe dat ging."
tijd	<u>5 minuten</u>
tip	<i>Observeer of de maatjes goed overleggen en of iedereen een opdracht gemaakt heeft.</i>
	Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.
tip	<i>Bespreek eventueel alvast de opdrachten voor volgende week.</i>
	2. Opdracht. "De vorige keer hebben we op het bord geschreven wie van jullie vandaag uit zijn (thuis)leesboek gaat voorlezen. Eerst vertel aan je teamleden gaat vertellen waar je boek over gaat. Tijdens het lezen luisteren je teammaatjes goed naar jou."
	3. Voorlezen aan het team. Geef de leerlingen de tijd om hun stukje voor te lezen.
tijd	<u>10 minuten</u>
	4. Tips en Tops. De teamleden vullen nu hun lijstje met Tips en Tops in. "Vertel nu aan elkaar waarom je een tip of een top gegeven hebt en leg goed uit waarom."
tijd	<u>10 minuten</u>
	5. Groep. Bespreek hoe het gegaan is met de opdrachten. Als er problemen waren (bijvoorbeeld iemand had de opdracht niet gemaakt) bedenk dan met elkaar daar oplossingen voor. Geef punten voor 'Maak de opdracht af'.
///	
tip	<i>Wie dat wil mag voorlezen aan de groep. De groep kan dan tops geven.</i>

FACULTATIEF: TECHNISCH LEZEN

Doel: De leerlingen kunnen woorden met een leesmoeilijkheid correct en vloeiend lezen.

	1. Uitleg. "Elke week lezen we ook woordrijtjes om te oefenen met het lezen van woorden. Dit zijn woorden uit het verhaal die een leesmoeilijkheid hebben, zoals bijvoorbeeld woorden met een -c-, woorden met -eau, hele lange woorden of leenwoorden uit het Engels of Frans. Hoe vaker je een woord leest, hoe makkelijker en sneller je de woorden kunt lezen als je ze een volgende keer tegenkomt."
	2. Lees de woorden van les 14 in het teamboekje hardop voor. Lees ze daarna in koor.
	3. Maatje 1 leest hardop de rijtjes, maatje 2 controleert of de woorden goed gelezen worden. Wisselen van beurt.
tijd	<u>5 minuten</u>
→	Noteer welke leerlingen de rijtjes correct en vloeiend kunnen lezen (kopieerblad 'vloeiend lezen').

AFRONDING

terugblik

- toets
- voorbereiding op de schrijfpdracht
- punten en feedback

spel   **Brain Game naar keuze**

voorblik

- schrijfpdracht
- terugblik op de voorspelling
- inleveren van teamwoordenboek
- team van de week

Les 15

Lesdoel: - De leerlingen kunnen een eigen ministerie bedenken met een bijpassend beleid.

Materialen: - 'Het Ministerie van Oplossingen', blz. 175 en 176
- teamboekje, les 11-15
- per team het kopieerblad 'beleidsplan' les 15

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik - toets
- voorbereiding op schrijfopdracht

vooruitblik - schrijfopdracht
- terugblik op de voorspelling
- inleveren teamwoordenboek
- team van de week

TEAMOPDRACHTEN: AFMAKEN EN POSTER MAKEN

Doel: De leerlingen kunnen een eigen ministerie bedenken met een bijpassend beleid.

1. Voorlezen: blz. 175 en 176.

2. Uitleg. "Vandaag hebben we de tijd om de opdrachten af te maken, maar er is ook de schrijfopdracht. Gisteren hebben we daar een begin mee gemaakt. Vandaag gaan jullie een beleidsplan schrijven dat past bij het ministerie dat jullie gisteren hebben bedacht. Eerst gaan jullie overleggen wat jullie aanpak wordt. Overleg wie in jullie team welk onderdeel gaat doen. Aan het eind van deze les presenteert ieder team zijn beleidsplan aan de groep."

3. Opdracht. "Lees in het teamboekje de opdracht nog eens door en verdeel de taken. Help elkaar en maak de opdrachten helemaal af."

tijd 25 minuten

klaar illustratie maken van de ideale situatie

/// **Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.**

4. Presentatie van de poster. "Jullie gaan nu als team jullie beleid presenteren aan de groep. Overleg hoe jullie dat gaan doen en zorg ervoor dat iedereen antwoord kan geven op vragen van de groep."

tijd 5 minuten

5. Laat de teams de opdracht presenteren aan de groep, geef mogelijkheden voor het stellen van vragen aan de teams en laat de groep Tops geven. De teams kunnen deze tops inzetten voor het samenwerkdoel voor de komende week.

tip *Laat de kinderen voor een ministerie stemmen en bekijk of er afspraken bedacht zijn die op school doorgevoerd kunnen worden.*

tijd 15 minuten

6. Bespreken. Besteed aandacht aan het samenwerken, evalueer de samenwerking in de teams en bespreek met elkaar de moeilijkheden en een mogelijke aanpak ("Wat ga je volgende week anders/hetzelfde doen?") **voor de volgende week.**

tijd 5 minuten

/// **Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.**

tip *Noteer in welke mate het de teams gelukt is om aan de eisen van de schrijfopdracht te voldoen.*

TERUGBLIK OP VOORSPELLEN

Doel: De leerlingen kunnen op basis van de kennis die ze hebben opgedaan de voorspelling beoordelen en aanvullen.

1. Uitleg. "Het boek is nu uit en nu kunnen we gaan kijken welke voorspellingen echt uit zijn gekomen. Voorspellingen kunnen uitkomen, maar het is natuurlijk helemaal niet raar dat ze soms ook niet uitkomen. De schrijver kan je bijvoorbeeld op een verkeerd been hebben gezet."

GH ///	2. Opdracht. “We gaan eerst kijken naar <u>wie</u> . We hadden voorspeld dat het boek zou gaan over (vul aan wat het antwoord van de groep was). Hebben we het juist voorspeld?” Evalueer samen met de leerlingen de voorspelling en geef punten voor juiste argumenten om het zo te laten, aan te vullen en/of te veranderen. “Dan gaan we nu kijken naar de plek. <u>Waar</u> speelde volgens ons het verhaal zich af? We dachten dat het verhaal zich afspeelt op (vul aan wat het antwoord van de groep was). Klopt dit met wat we nu gelezen hebben?” Evalueer samen met de leerlingen de voorspelling en geef punten voor juiste argumenten om het zo te laten, aan te vullen en/of te veranderen. Ga zo alle punten van de voorspelling langs en laat de teams overleggen welke argumenten ze hebben of iets te veranderen of de voorspelling zo te laten staan.
GH ///	
tip	<i>Als leerlingen moeite hebben met het vinden van argumenten, model dan voorbeelden van argumenten op basis van aanwijzingen in het boek.</i> 3. Afronding. “De afgelopen weken hebben we steeds gekeken naar de voorspellingen en dat hebben we gelegd naast wat we echt weten over het verhaal. Door dit aldoo te doen hebben we de lijn van het verhaal gevolgd en een samenvatting gemaakt van het verhaal.”

AFRONDING

facultatief	1. Woorden van de week: schatkist. “In onze schatkist zitten de woordbonnen met zinnen die we als team gemaakt hebben. Op jullie teamlijst heb je geschreven welke woorden je gebruikt hebt voor het maken van een mooie zin. We maken onze schatkist leeg om ruimte te maken voor de woordbonnen van de volgende week. Ik heb de woordbonnen allemaal bekeken en ik wil jullie een paar heel mooie zinnen laten horen.”
///	Lees een paar mooie zinnen voor of laat de leerlingen dat doen. Overleg of de zin op de ingeleverde woordbon betekenisvol is. Een team kan punten verdienen als de betekenis van het woord en een betekenisvolle zin goed op de woordbon zijn ingevuld. Besteed extra aandacht aan de zinnen, doe eventueel hardop denkend voor wat een zin betekenisvol maakt.
	2. Inleveren: woordenlijsten en teamboekjes. “Vandaag levert iedereen de woordenlijst en de teamboekjes in. Deze wordt nagekeken en de punten hiervoor noteer je de volgende les op de teamlijst.”
tip	<i>Bij het nakijken van de woordenlijsten is het van belang om te letten of ieder teamlid de juiste betekenis op heeft geschreven en een betekenisvolle zin heeft bedacht bij elk woord. Gebruik deze informatie om volgende week de instructie toe te spitsen op dat waar de meeste leerlingen moeite mee hebben. Als (bijna) alle leerlingen in staat zijn om betekenisvolle zinnen te formuleren, dan kunnen de eisen aan de zinnen wat verhoogd worden (bijvoorbeeld door te stellen dat het een zin moet worden met een duidelijke wie-/waar-/wanneerdeel of met bijvoeglijke naamwoorden).</i>
GH ///	3. Terugblik. “Ik zag teams heel goed samenwerken. Ik kon echt zien dat ... en .... (noem namen teams) elkaar goed hielpen. Deze week hebben de schrijvers de punten bijgehouden op de teamlijsten. Tel de punten bij elkaar op en bedenk wat er deze week goed ging in het team als je denkt aan het samenwerken.” Geef willekeurige beurten en waardeer het antwoord met punten. “Deze punten hebben jullie verdiend omdat je goed hebt samengewerkt: jullie hebben goed naar elkaar geluisterd en elkaar goed geholpen.” Bedenk met elkaar wat het team met de meeste punten mag doen als ‘team van de week’.
	4. Vooruitblik. “Volgende week lezen we in een nieuw boek.”

Antwoorden teamboekje
LES 1-15

LES 1-5

Punten bij opdrachten bij de woorden van de week (teamwoordbonnen)	
per teambon	
10 punten	<ul style="list-style-type: none"> het antwoord is correct het antwoord is compleet (met herhaling van het woord)
9 punten	<ul style="list-style-type: none"> het antwoord is correct het antwoord is niet compleet (zonder herhaling van het woord)
8 punten	<ul style="list-style-type: none"> het antwoord is correct het antwoord is niet compleet (zonder herhaling van het woord en met slechts een deel van de betekenis)

Antwoorden bij de opdrachten bij woorden van de week	
Opdracht 1	Zoek de woorden van de week op in het (spreek-)woordenboek en noteer de betekenis.
Antwoord	Afhankelijk van welk woordenboek er gebruikt is, maar de betekenissen moeten overeenkomen met de betekenissen uit het overzicht van de woorden van de week.
20 punten	<ul style="list-style-type: none"> Het antwoord is correct. Het antwoord is compleet (met herhaling van het woord). Voorbeeld: 'Een ministerie is het kantoor van de ministers.'
15 punten	<ul style="list-style-type: none"> Het antwoord is correct. Het antwoord is niet compleet (zonder herhaling van het woord). Voorbeeld: 'Een kantoor van een minister.'
10 punten	<ul style="list-style-type: none"> Het antwoord is correct. Het antwoord is niet compleet (zonder herhaling van het woord en met slechts een deel van de betekenis). Voorbeeld: 'Kantoor.'
Opdracht 2	Zoek de woorden op de site www.wikikids.nl en noteer de bijzonderheden. Gebruik hiervoor de studiewijzer 'cirkels van verschil en overeenkomst.
Antwoord	Overeenkomsten: Het is beide een manier waarop taal wordt uitgesproken. Verskil: Een accent is een andere uitspraak van een taal. Een dialect is een streektaal, bijvoorbeeld Gronings, Twents of Limburgs.
50 punten	<ul style="list-style-type: none"> De antwoorden zijn correct. De antwoorden zijn compleet (met herhaling van het woord).
40 punten	<ul style="list-style-type: none"> De antwoorden zijn correct. De antwoorden zijn niet compleet (zonder herhaling van het woord).
30 punten	<ul style="list-style-type: none"> De antwoorden zijn correct. De antwoorden zijn niet compleet (zonder herhaling van het woord en met slechts een deel van de overeenkomsten/verschillen).

Antwoorden bij de teamvragen	
Per opdracht max. 100 punten:	
Opdracht 1	Zoek in de tekst op wat er staat over de volgende personages: vader van Nina, Nina, Ruben, Alfa, Sophia en Mevrouw Vis.
Vader van Nina	postbode/groot/zwart baard/does erg zijn best/wil mensen graag helpen
Nina	heeft altijd laarzen aan/veel energie/zin in avontuur/verliest haar telefoon altijd omdat ze te onrustig is/11 jaar
Ruben	klein/mager/met dikke, zwarte bril/negen jaar/heeft een gave kamer/ ouders zijn dokter
Alfa	slaat in haar gedachten vaak door/is vroeger ook gepest/haar vader komt uit Haïti/11 jaar
Sophia	pest veel mensen/likt heel lief/juf is dol op haar/bruine krullen
mevrouw Vis	buurvrouw van Ruben/past vaak op Ruben/heel oud/heeft het archief van het ministerie van oplossingen/heeft nooit bezoek/is blind

Opdracht 2	Op bladzijden 13 en 14 en 36 t/m 39 staan aanwijzingen over het Ministerie van Oplossingen. Lees deze bladzijden goed door en noteer alle aanwijzingen die je leest over het ministerie.
antwoord	De buurvrouw van Ruben werkte vroeger bij het ministerie. Ze schreven in boeken hoe ze mensen hielpen die problemen hadden. Deze boeken staan bij mevrouw Vis. Het ministerie bestaat niet meer, maar Ruben hoopt dat het in het geheim nog wel bestaat. Het zat in een geheime kelder in Den Haag. Ze luisterden veel mensen af, en hoorden zo allerlei problemen. Of ze vroegen het aan huisartsen, schooljuffen en aan de pastoor van de kerk.

Schrijfopdracht	
Opdracht 1	Maak een personageposter.
20 punten	<ul style="list-style-type: none"> • Er staan vijf verschillende personages op de poster.
20 punten	<ul style="list-style-type: none"> • De eigenschappen kloppen en zijn relevant.
20 punten	<ul style="list-style-type: none"> • De eigenschappen zijn kort en duidelijk weergegeven.
15 punten	<ul style="list-style-type: none"> • De woorden zijn juist geschreven.
15 punten	<ul style="list-style-type: none"> • De tekeningen zijn netjes.
10 punten	<ul style="list-style-type: none"> • De poster ziet er overzichtelijk uit.

LES 6-10

Punten bij opdrachten bij de woorden van de week	
Opdracht 1	Zoek de woorden in het woordenboek en noteer de betekenis.
20 punten	<ul style="list-style-type: none"> • Het antwoord is correct. • Het antwoord is compleet (met herhaling van het woord). Voorbeeld: Anoniem is zonder naam.
15 punten	<ul style="list-style-type: none"> • Het antwoord is correct. • Het antwoord is niet compleet (zonder herhaling van het woord). Voorbeeld: Zonder naam
10 punten	<ul style="list-style-type: none"> • Het antwoord is correct. • Het antwoord is niet compleet (zonder herhaling van het woord en met slechts een deel van de betekenis). Voorbeeld: Naam
Opdracht 2	Studiewijzer 'Uitdrukkingen en spreekwoorden'
25 punten	<ul style="list-style-type: none"> • Het antwoord is correct • Het antwoord is compleet (met herhaling van het woord) Voorbeeld: Tot nadere orde betekent een opdracht die misschien later wel komt.
15 punten	<ul style="list-style-type: none"> • Het antwoord is correct • Het antwoord is niet compleet (zonder herhaling van het woord) Voorbeeld: Een opdracht die misschien later wel komt.
10 punten	<ul style="list-style-type: none"> • Het antwoord is correct • Het antwoord is niet compleet (zonder herhaling van het woord en met slechts een deel van de betekenis) Voorbeeld: Misschien later.
Opdracht 3	Zoek nog twee werkwoorden die beginnen met her-. Schrijf op wat jullie opvalt aan de betekenissen.
20 punten	<ul style="list-style-type: none"> • De betekenis van <i>heroprichten</i> is juist.
20 punten	<ul style="list-style-type: none"> • Er zijn twee ander <u>werk</u>woorden gevonden met her- (bijvoorbeeld: herbouwen, herhalen, herkauwen, herdenken)
20 punten	<ul style="list-style-type: none"> • De drie basiswoorden zijn juist.
20 punten	<ul style="list-style-type: none"> • De drie betekenissen van de basiswoorden zijn juist.
20 punten	<ul style="list-style-type: none"> • Er is geconcludeerd dat alle <u>werk</u>woorden die beginnen met her- betekenen dat er iets opnieuw wordt gedaan.

Antwoorden bij de teamvragen (max. 100 punten per vraag)	
Vraag 1	Het hoofdstuk heet: 'Een lesje leren.' Wie moet er een lesje leren en wie zegt dit?
Antwoord	Ruben zegt dat Sophia een lesje moet leren.
Soort vraag	Dit is een opzoekvraag. Het antwoord staat letterlijk in de tekst.
Vraag 2	Welke oplossing verzinnen Nina, Alfa en Ruben voor het grote probleem?
Antwoord 20 punten 20 punten 20 punten 20 punten	Sophia pest de hele buurt. Ruben, Nina en Alfa bedenken een plan om alle mensen/kinderen die gepest worden anoniem te helpen (onderaan blz. 77). Voorbeelden: - Het afval opruimen bij de woonboot van de oude man (bovenaan blz. 87). - Noria uit groep 4 weer vrolijk maken (bovenaan blz. 87). - De touwen van de schommels maken (bovenaan blz. 87). - Het konijn van de juf terugvinden (bovenaan blz. 87).
Soort vraag	Dit is een opzoekvraag. Het antwoord staat letterlijk in de tekst.
Vraag 3	Barremans zegt: 'Julie zijn het niet.' Welke conclusie kun je trekken uit deze reactie?
Antwoord 60 punten voor een goed antwoord. 30 punten voor een goede uitleg. 10 punten voor correcte en complete zinnen.	Barremans denkt dat de rotkinderen voor de deur staan. Hij vindt de rotkinderen, de meisjes <u>erg vervelend</u> . Dit weet je omdat hij zo boos de deur open doet.
Soort vraag	Dit is een nadenkvraag. Je moet zelf deze conclusie trekken aan de aanwijzingen die je hiervoor leest.
Vraag 4	Bedenk bij de volgende zin een vraag: 'Alle drie de achterbanden waren leeg.'
Vraag + mogelijk antwoord	Ter beoordeling van de leerkracht. Voorbeeld: 'Wie heeft de achterbanden lek gestoken?' (zoek op vraag)/'Hoe zullen de kinderen reageren als ze zien dat hun banden lek zijn gestoken?' (denk na vraag)
Soort vraag	Ter beoordeling van de leerkracht.

Schrijfpdracht	
Opdracht 1	Schrijf een formele brief.
20 punten 20 punten 10 punten 10 punten 10 punten 10 punten 10 punten 10 punten	<ul style="list-style-type: none"> • Er worden drie argumenten genoemd voor het behoud van de hangplek. • Er is gebruik gemaakt van formeel taalgebruik. • Er staat een adres boven de brief. • Er staat een plaats en een datum. • Er is een afsluiting geschreven ('Hoogachtend'/'Met vriendelijke groeten') • De zinnen kloppen grammaticaal. • Er is op de juiste manier gebruik gemaakt van interpunctie. • De brief ziet er netjes uit.

LES 11-15

Punten bij opdrachten bij de woorden van de week (woordenboek)	
Opdracht 1	Per woord:
12 punten (+ 4 bonuspunten)	<ul style="list-style-type: none"> • Het antwoord is correct • Het antwoord is compleet (met herhaling van het woord) Voorbeeld: Een installateur is iemand die voor zijn beroep verwarmingen ed. aansluit.
8 punten	<ul style="list-style-type: none"> • Het antwoord is correct • Het antwoord is niet compleet (zonder herhaling van het woord) Voorbeeld: Iemand die verwarmingen ed. aansluit.
5 punten	<ul style="list-style-type: none"> • Het antwoord is correct • Het antwoord is niet compleet (zonder herhaling van het woord en met slechts een deel van de betekenis). Voorbeeld: Maakt verwarmingen.

Opdracht 2	Studiewijzer 'Uitdrukkingen en spreekwoorden'
100 punten	<ul style="list-style-type: none"> Het antwoord is correct Het antwoord is compleet (met herhaling van het woord) <p>Voorbeeld: De aanval is de beste verdediging betekent dat je in een strijd of ruzie beter zelf actie kunt ondernemen dan afwachten.</p>
80 punten	<ul style="list-style-type: none"> Het antwoord is correct Het antwoord is niet compleet (zonder herhaling van het woord) <p>Voorbeeld: Dat je in een strijd of ruzie beter zelf actie kunt ondernemen dan afwachten.</p>
60 punten	<ul style="list-style-type: none"> Het antwoord is correct Het antwoord is niet compleet (zonder herhaling van het woord en met slechts een deel van de betekenis) <p>Voorbeeld: Beter zelf actie ondernemen dan wachten.</p>
Opdracht 3	Emoties/karaktereigenschappen
(10 bonuspunten) 20 punten per woord	<p>Uitnodigend: past bij gastvrij, aardig, positief, met aandacht en interesse.</p> <p>Gebalde vuisten: past bij boos/gefrustreerd zijn.</p> <p>Bluffen: past bij arrogantie, zelfingenomen, zelfverzekerd zijn, moedig</p>
10 punten per uitleg situatie	Eigen situatie: ter beoordeling van de leerkracht.

Antwoorden bij de teamvragen (max. 100 punten per opdracht)	
Opdracht 1	Verhaalkaart 'Gewonnen'
15 punten	Personen: Ruben, Nina, Alfa en meneer Barremans
30 punten	<p>Waar: Op de zolder van mevrouw Vis</p> <p>Wanneer: Woensdagmiddag</p>
25 punten	Probleem: Nina en Alfa gaan meneer Barremans helpen, maar niemand mag weten dat zij daar achter zitten.
30 punten	<p>Gebeurtenis: Nina en Alfa verkleden zich en Ruben zorgt ervoor dat zijn stem onherkenbaar wordt als hij meneer Barremans gaat bellen.</p> <p>Gebeurtenis: Nina en Alfa sluipen uit het huis van mevrouw Vis zonder dat Sophia of een Zilverman hen kan zien.</p> <p>Gebeurtenis: Ze bellen aan bij meneer Barremans en vertellen hem dat hij het lot nummer 139 heeft en daar een computer mee kan winnen, en/of: Barremans wint de loterij en hulp voor het installeren.</p>
Opdracht 2	Vergelijking verhaalkaart met eigen aanwijzingen:
100 punten	<p>Ter beoordeling van de leerkracht.</p> <p>Mogelijk antwoord: het probleem in dit hoofdstuk is dat de website van Sophia bijna af is en vanavond online gaat. Het probleem dat nu in de verhaalkaart staat is te breed gevonden (dit staat niet in de tekst en hoort niet specifiek bij dit hoofdstuk).</p>

Schrijfopdracht	
Opdracht 1	Bedenk een ministerie en schrijf een beleidsplan.
20 punten 20 punten 10 punten 10 punten 10 punten 10 punten 10 punten	<ul style="list-style-type: none"> Er is een uniek ministerie bedacht. Er wordt een doel genoemd. De huidige situatie wordt beschreven. De taken van de verschillende ambtenaren worden benoemd. De maatregelen om het doel te behalen worden genoemd. Er is een begroting gemaakt. De ideale situatie wordt beschreven. De zinnen kloppen grammaticaal en er is op de juiste manier gebruik gemaakt van interpunctie.

Antwoorden bij toetsen

ANTWOORDEN TOETS LES 4

'Het Ministerie van Oplossingen' - Sanne Rooseboom

	Vraag	Punten per vraag	Totaal
Begrijpend lezen	1, 2, 3, 4, 5	20	100
Woordenschat	6, 7, 8, 9, 10	20	100
Totaal			200

BL	1	C, blz. 40 onderaan
	2	D, blz. 43 bovenaan
	3	A, blz. 44 onderaan (koppelen aan blz. 43 onderaan)
	4	C, blz. 45
	5	C, blz. 46 bovenaan
WS	6	Het kantoor van een minister (iemand die in de regering van een land zit).
	7	De plaats waar (meestal oude) documenten opgeslagen en verzameld worden.
	8	<i>ter beoordeling van de leerkracht</i>
	9	A
	10	A

ANTWOORDEN TOETS LES 9

'Het Ministerie van Oplossingen' - Sanne Rooseboom

	Vraag	Punten per vraag	Totaal
Begrijpend lezen	1, 2, 3, 4, 5	20	100
Woordenschat	6, 7, 8, 9, 10	20	100
Totaal			200

BL	1	B, blz. 100 onderaan en blz. 101
	2	A, blz. 102 onderaan
	3	A, blz. 103 bovenaan
	4	C, blz. 72/achtergrondkennis
	5	D
WS	6	Een oplossing voor een probleem waarbij alle partijen iets toegeven.
	7	Een niet meer bestaande organisatie weer in het leven roepen.
	8	<i>ter beoordeling van de leerkracht</i>
	9	D
	10	A

ANTWOORDEN TOETS LES 14

‘Het Ministerie van Oplossingen’ - Sanne Rooseboom

	Vraag	Punten per vraag	Totaal
Begrijpend lezen	1, 2, 3, 4, 5	20	100
Woordenschat	6, 7, 8, 9, 10	20	100
Totaal			200

BL	1	B, blz. 160 halverwege
	2	D, blz. 162 halverwege
	3	B, blz. 165 bovenaan
	4	A, blz. 167 halverwege
	5	A, blz. 170 onderaan
WS	6	Gastvrij, aantrekkelijk.
	7	Aantonen dat iemand die onschuldig leek in werkelijkheid slecht is.
	8	<i>ter beoordeling van de leerkracht</i>
	9	C
	10	A

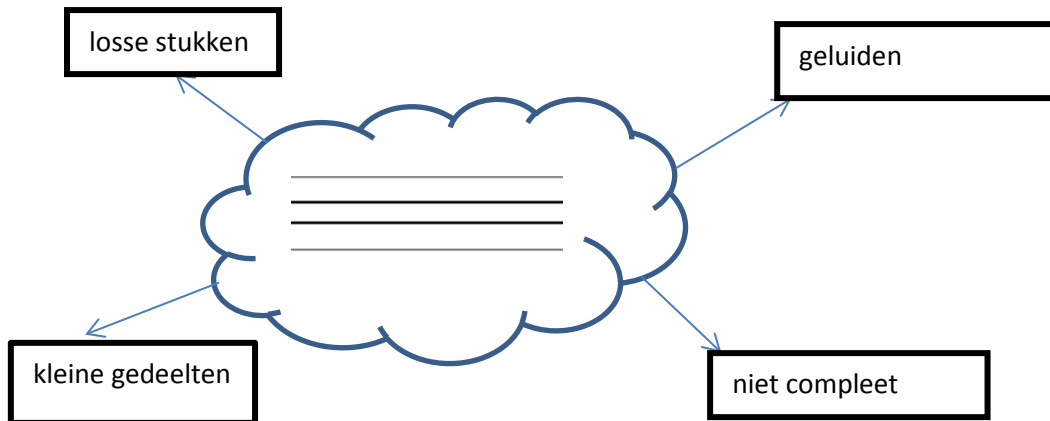

Kopieerbladen

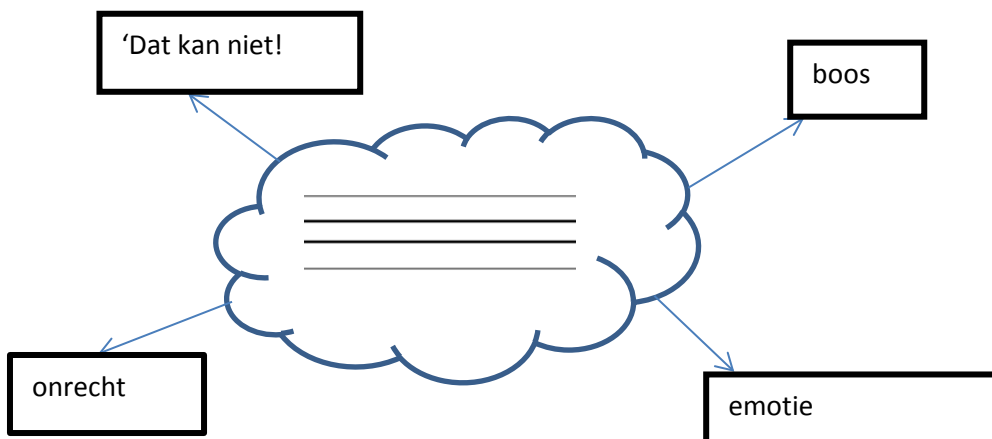
Kopieerblad 'Het Ministerie van Oplossingen'

Afronding les 3.

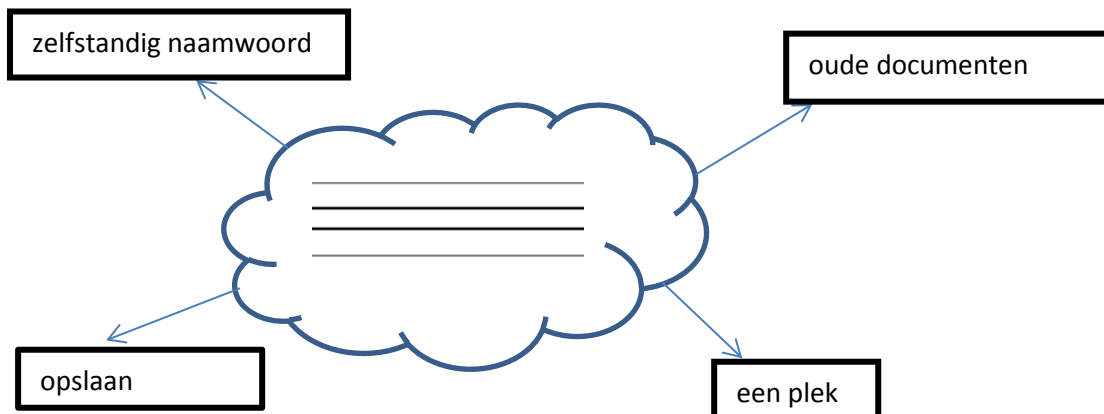
1. Welk woord van de week past **het best** in de wolk?

2. Welk woord van de week past **het best** in de wolk?

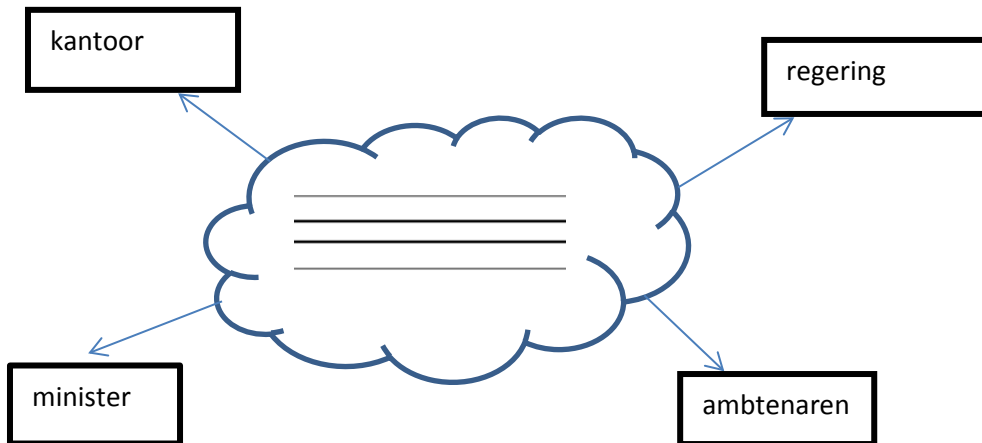

3. Welk woord van de week past **het best** in de wolk?

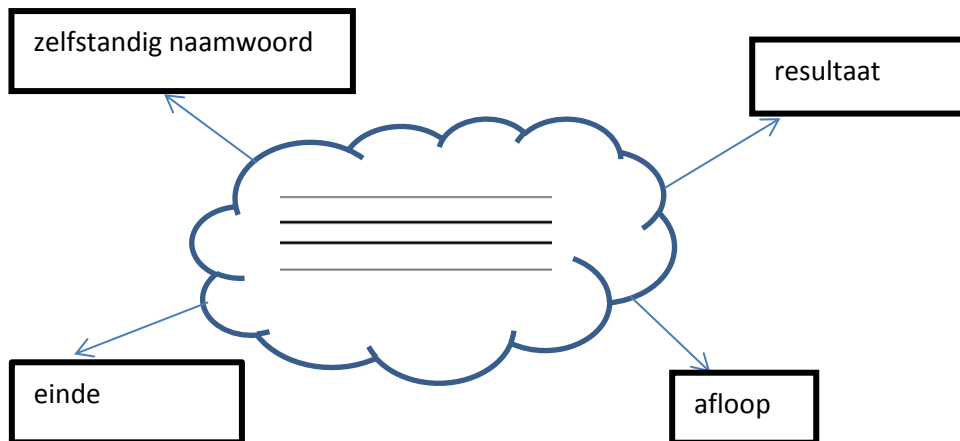

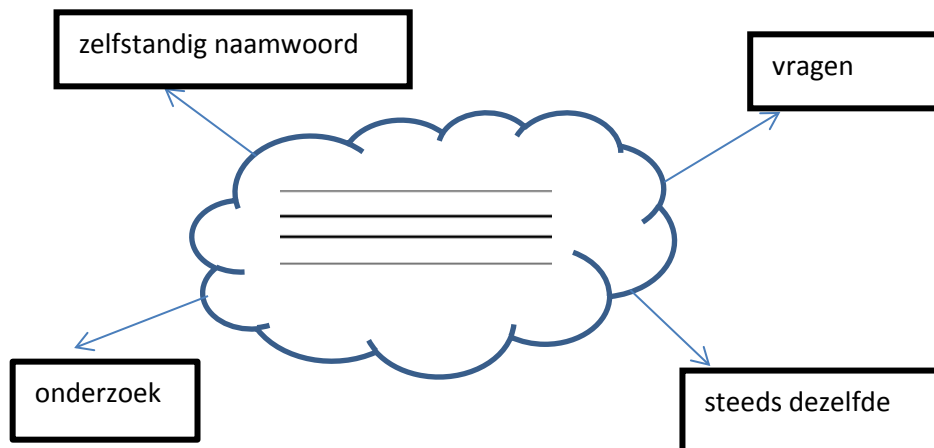
4. Welk woord van de week past **het best** in de wolk?

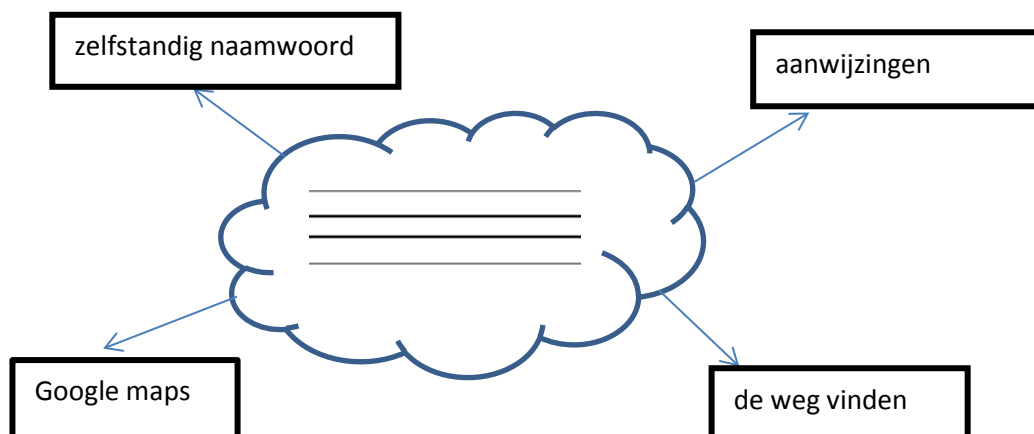
5. Welk woord van de week past **het best** in de wolk?

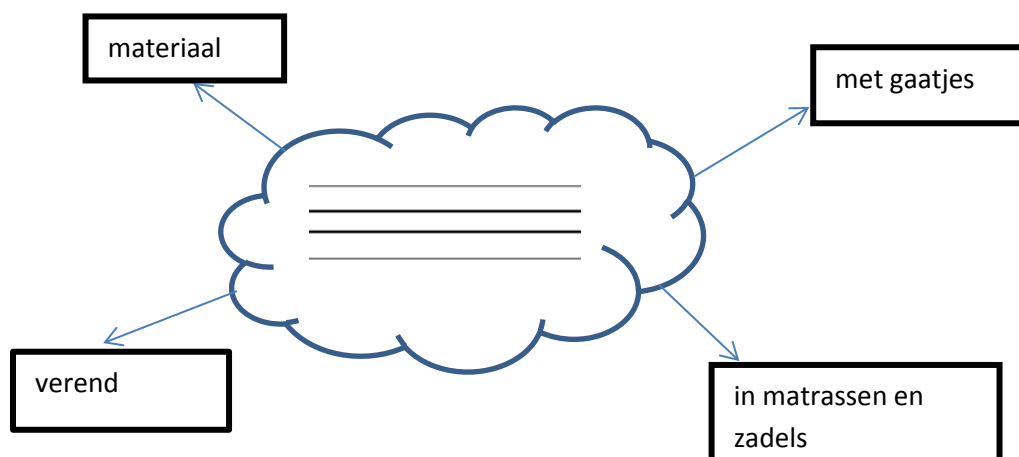
6. Welk woord van de week past **het best** in de wolk?

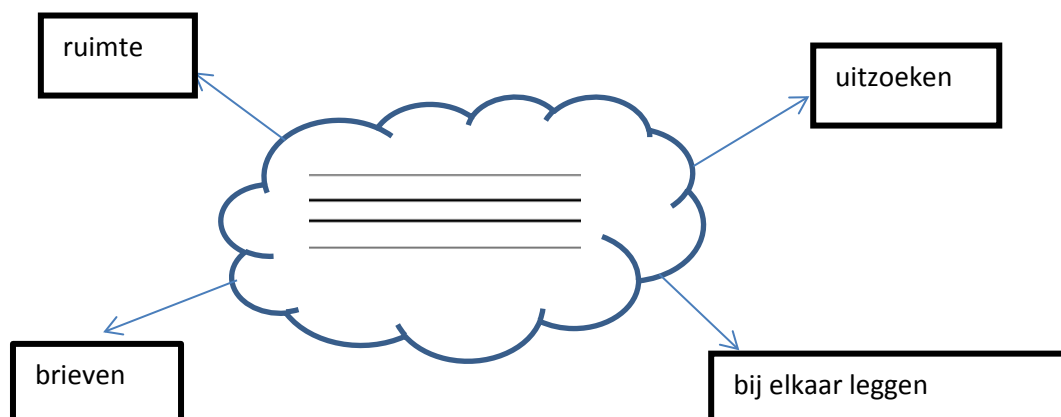
7. Welk woord van de week past **het beste** in de wolk?

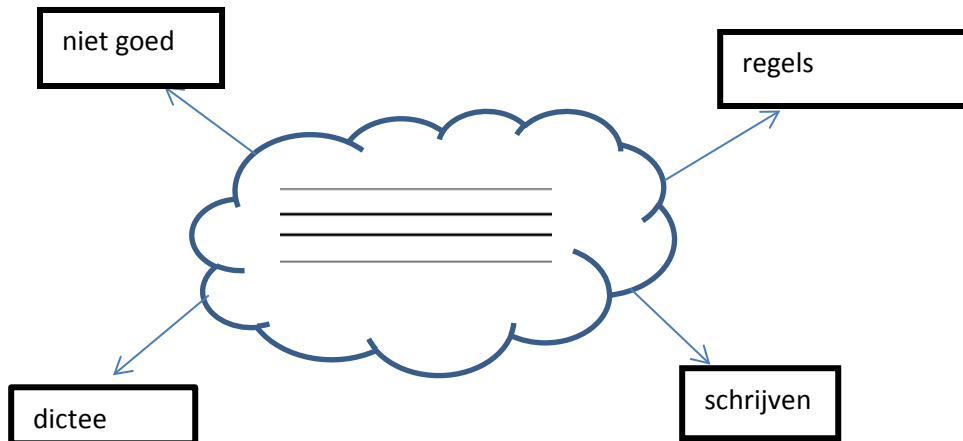
8. Welk woord van de week past **het beste** in de wolk?

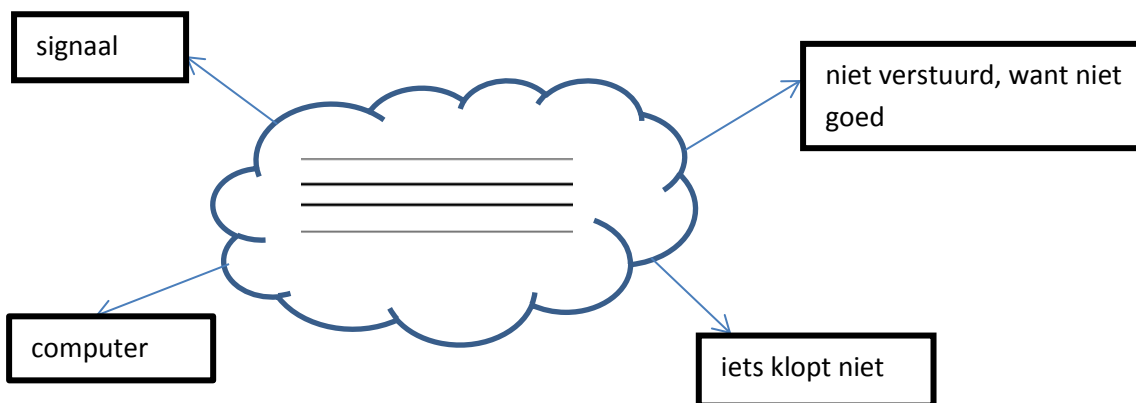
9. Welk woord van de week past **het beste** in de wolk?

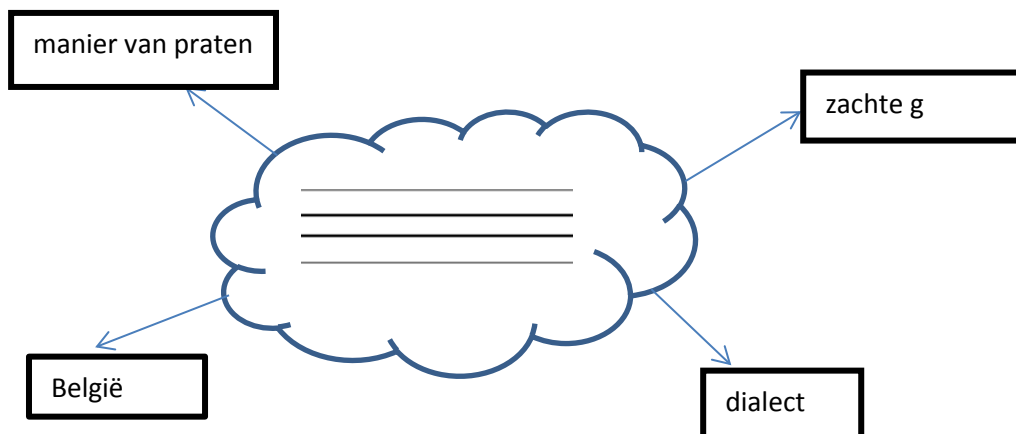
10. Welk woord van de week past **het beste** in de wolk?

11. Welk woord van de week past **het beste** in de wolk?

12. Welk woord van de week past **het beste** in de wolk?

Kopieerblad 'Het Ministerie van Oplossingen'

Afronding les 8.

Opdracht: Kijk naar de woorden van de week. Vul achter de zin het woord in dat het best past.

Het meisje was zo mager geworden, haar wangen leken helemaal	
Het ..... van de poetsende huisvrouwen komt elke dinsdagavond bijeen om te spreken over nieuwe schoonmaakmiddelen.	
De wedstrijd is tot ..... uitgesteld.	
Het doosje is ....., misschien zit er wel een broche van een zwaardje in.	
In deze kamer is helemaal geen licht, alleen aan het plafond hangt een	
Toen er geen leden meer waren is de vereniging voor huisvrouwen	
Iedereen wil zien wat er beneden op het pleintje bij de flat gebeurt en hangt over de	
Jij wil dit, ik wil iets anders. We moeten een ..... sluiten, anders komen we er niet uit.	
Elke keer als ze een spelletje spelen, is Kees ..... . Hij verliest altijd en moet dan de afwas doen.	
De artiest heeft geld gegeven aan het dierenasiel, maar hij wil anoniem blijven. Niemand mag weten dat hij de schenker van het geld is.	
Toen er nieuwe schoonmaakmiddelen op de markt kwamen, is de vereniging van poetsende huisvrouwen	
Als iemand in nood zit dan moet je een ..... . Je kunt niet niks doen.	

Kopieerblad 'Het Ministerie van Oplossingen'

Afronding les 13.

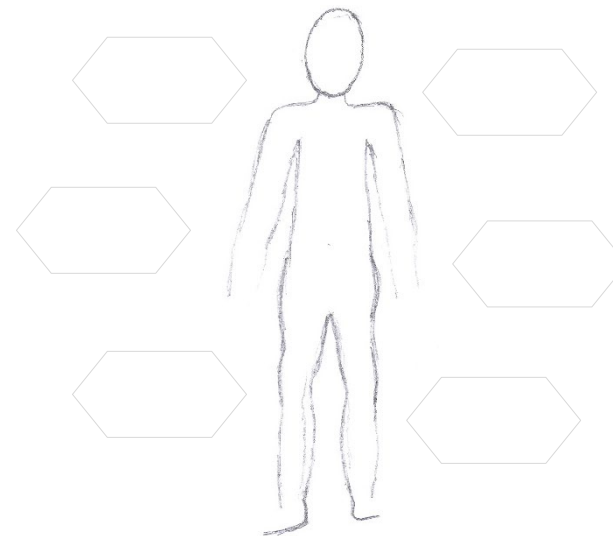
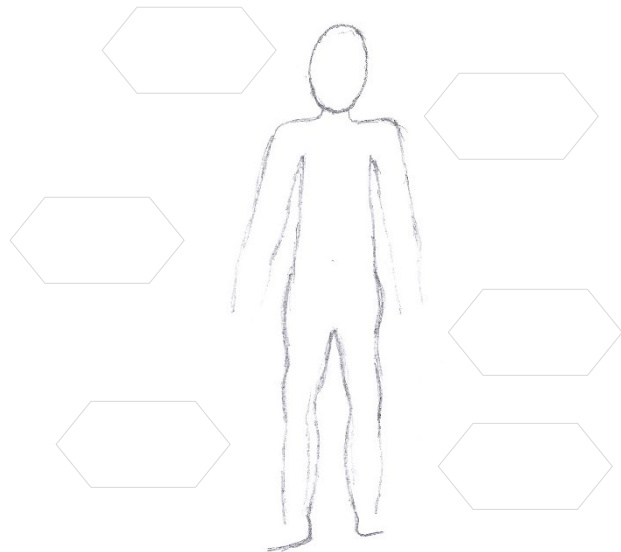
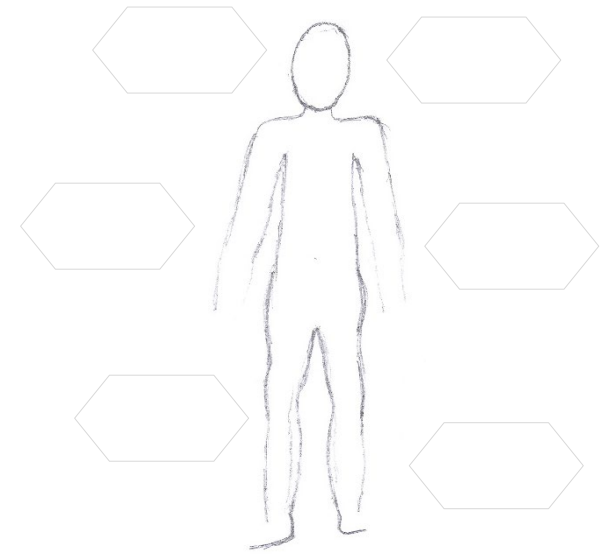
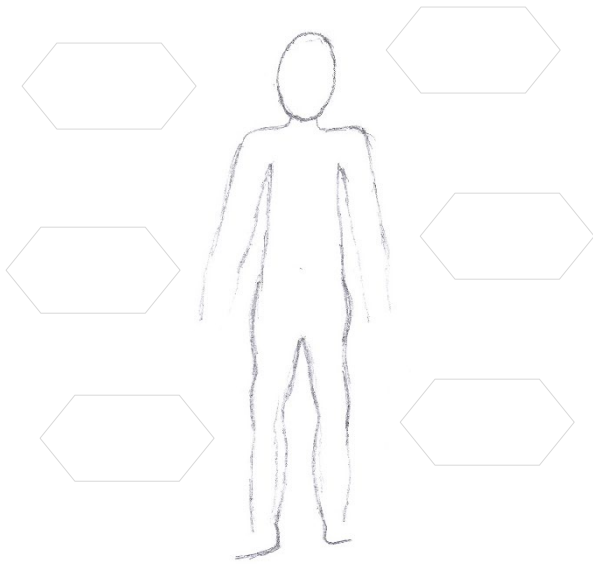
Opdracht: Kijk naar de woorden van de week. Vul achter de afbeelding het woord in dat het best past.

1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		

7.		
8.		
9.		
10.		
11.		
12.		

Teamnaam:

KOPIERBLAD SCHRIJFOPDRACHT NETVERSIE | LES 5

Geachte heer, mevrouw,

BELEIDSPLAN

Naam ministerie:

Namen ambtenaren:

Doel ministerie:

Huidige situatie op school/in de klas (probleem):

Taken per ambtenaar:

Te nemen maatregelen om doelen te behalen (oplossing):

De begroting:

onderdeel ↓	kosten ↓		onderdeel ↓	kosten ↓
	€			€
	€			€
	€			€

Ideale situatie op school/in de klas:

Groep:
Leerkracht:
Periode:

Naam leerling

[illegible]

Disclaimer

De inhoud van deze leerkrachthandleiding is het werk van Success for All - Nederland medewerkers van het GION, Rijksuniversiteit Groningen. De inhoud hiervan is vertrouwelijk en mag alleen gebruikt worden door scholen en leerkrachten die toestemming hebben vanuit Success for All - Nederland om met deze handleiding te werken.
